
2015/2016

JAAAR VERSLAG

INLEIDING

Duurzaam Binden en Bouwen

Coöperatie AVEBE U.A. (hierna Avebe genoemd) bestaat bijna honderd jaar. Daar zijn we trots op. Er is in die honderd jaar veel veranderd maar één ding bleef gelijk: we zitten vol ambities. We willen nu en in de toekomst aantrekkelijk blijven voor de telers van zetmeelaardappelen. Dat doen we in verbondenheid met telers, klanten, medewerkers en onze omgeving.

Avebe wil de leden een optimale prestatieprijs uitbetalen voor de door hen geleverde zetmeelaardappelen. Dat doen we door zoveel mogelijk componenten van deze aardappelen op een duurzame manier tot waarde te brengen. Dat is een voorwaarde voor continuïteit in zowel financieel als ecologisch perspectief.

Marktgerichtheid, innovatie, duurzaamheid en kostenbeheersing zijn voor ons richtinggevende thema's.

Wij geloven dat succesvolle innovatie van producten en processen essentieel is voor de continuïteit van de coöperatie. Innovatie beschouwen wij niet als een opdracht; innovatie is voor ons een houding. We zoeken voortdurend naar wegen om meer opbrengst te verkrijgen met minder middelen, duurzamer te telen en nieuwe rassen te ontwikkelen met betere eigenschappen.

INHOUD

INLEIDING	3
LEESWIJZER	5
KERNCIJFERS	7
TERUGBLIK FINANCIËLE KERNCIJFERS	8
BEDRIJFSPROFIEL	10
<i>MISSIE, VISIE & DOELSTELLINGEN</i>	11
<i>STRATEGIE</i>	11
<i>MERKEN</i>	11
VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN	12
SAMENSTELLING BESTUUR EN RAAD VAN COMMISSARISSEN	14
SAMENSTELLING DISTRICTSRADEN	15
VERSLAG VAN HET BESTUUR	17
<i>TERUGBLIK BOEKJAAR & INVESTEREN IN DE TOEKOMST</i>	18
<i>ONDERZOEK & ONTWIKKELING</i>	23
<i>RISICO'S & ONZEKERHEDEN</i>	24
<i>MVO & DUURZAAMHEID</i>	27
VOORUITZICHTEN BESTUUR	29
JAARREKENING 2016	
Geconsolideerde balans per 31 juli 2016	32
Geconsolideerde exploitatierekening	34
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	35
Toelichting algemeen	36
Toelichting op de geconsolideerde balans	44
Toelichting op de geconsolideerde exploitatierekening	49
Enkelvoudige balans per 31 juli 2016	50
Enkelvoudige exploitatierekening	52
Toelichting op de enkelvoudige balans	53
Toelichting op de enkelvoudige exploitatierekening	58
Overige gegevens	59
Contact	62
Colofon	63

LEESWIJZER

Avebe publiceert ieder jaar een jaarverslag om haar stakeholders te informeren over de financiële resultaten. Dit jaarverslag heeft betrekking op het boekjaar 2015/2016 en wordt ter vaststelling voorgelegd aan de Ledenraad in de Ledenraadsvergadering op 19 december 2016.

Structuur

Avebe brengt sinds het boekjaar 2013/2014 twee documenten uit: een jaarverslag en een jaarbericht. Het jaarverslag licht de financiële resultaten van het afgelopen boekjaar uitgebreid toe en in beperktere mate de strategie. Het document is in drie talen beschikbaar: Nederlands, Duits en Engels.

Meer achtergrondinformatie over de strategie is te vinden in ons jaarbericht. Hier worden tevens de financiële resultaten compact en overzichtelijk gepresenteerd zodat de lezer in één oogopslag ziet hoe we hebben gepresteerd. Het jaarbericht is beschikbaar in vier talen: Nederlands, Duits, Zweeds en Engels.

Richtlijnen

Bij het opstellen van het jaarverslag 2015/2016 is – deels – rekening gehouden met de richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving (GRI). Onze ambitie is de komende jaren zoveel mogelijk aan de GRI-richtlijnen te voldoen. Daarnaast rapporteren we in overeenstemming met de wettelijke eisen voor jaarverslaggeving uit Boek 2 BW Titel 9, art. 391.

Naast de richtlijnen voor duurzaamheidsverslaggeving toetsen we ons jaarverslag tevens aan de transparantiebenchmark van het Ministerie van Economische Zaken.

Bedrijfsbeginselen

Avebe heeft een Corporate Governance-code ontwikkeld en geïmplementeerd. Daarin staat onder andere informatie over strategische uitgangspunten, bedrijfsbeginselen, duurzaamheid, openbaarheid, gelijkheid, arbeids- en vakbondsrelaties, gezondheid, veiligheid en milieu en het bestrijden van corruptie en andere integriteitszaken. Ook is een klokkenluidersreglement van toepassing.

Actuele informatie

Op onze website en social media is actuele informatie over Avebe te vinden. Hier zijn ook de downloads te vinden van het jaarbericht, het jaarverslag en de Corporate Governance-code. Volg ons op twitter via het account @AVEBEGroup en LinkedIn.com/company/avebe.

AVEBE IN CIJFERS

aantal medewerkers

	Gemiddeld aantal	percentage vrouw	percentage man
2011/12	1352	14,7 %	85,3 %
2012/13	1308	14,9 %	85,1 %
2013/14	1311	15,1 %	84,9 %
2014/15	1314	17,9 %	82,1 %
2015/16	1306	18%	82%

ONGEVALLEN FREQUENTIE

**ZIEKTE
VERZUIM
blijft
4
PROCENT**

prestatieprijis over 5 jaar

prestatieprijis bij 19% zetmeel	2015/16	2014/15	2013/14	2012/13	2011/12
aardappelgeld	74,20	73,32	71,27	72,54	63,91
nabetaling en rendement	1,38	2,27	1,77	2,16	5,48
totaal uitbetaald	75,58	75,59	73,04	74,70	69,39
onverdeeld resultaat	1,52	2,82	2,03	2,66	7,55
PRESTATIEPRIJS	77,10	78,41	75,07	77,36	76,94

solvabiliteit

	2015/16	2014/15	2013/14
groeps vermogen	201,4	199,6	195
vreemd vermogen	211,6	230,6	200,3
totaal vermogen inclusief voorzieningen	413,0	430,2	395,3
solvabiliteit	48,8%	46,4%	49,3%

energieverbruik
ons doel **25%**
CO² REDUCTIE
2017/2018

6 MILJOEN
MINDER
energie
kosten

TOT EN
MET 2016
GEREALISEERD
15%
minder CO²

1,8
miljoen
MINDER
energie
kosten

KERNCIJFERS

2015/2016 2014/2015 2013/2014 2012/2013 2011/2012

Geconsolideerd, voor zover niet anders aangegeven (in miljoenen euro's, voor zover van toepassing)

Bruto-omzet	584,6	559,6	579,9	591,1	595,5
Netto-omzet	548,6	521,1	540,7	550,0	554,1
Bedrijfsresultaat	12,7	17,6	15,1	20,0	50,4
Rentelasten	7,0	7,2	7,6	7,3	5,6
Coöperatief resultaat na belastingen	6,5	11,8	8,3	11,4	32,1
Afschrijvingen	29,0	23,6	25,8	25,2	24,3
Investeringen vaste activa	30,5	45,3	24,8	41,1	43,4
Groepsvermogen	201,4	199,6	195,0	192,3	191,5
Vreemd vermogen inclusief voorzieningen	211,6	230,6	200,3	244,0	244,1
Totaal vermogen	413,0	430,2	395,3	436,3	435,6
Groepsvermogen in % van totaal vermogen	48,8%	46,4%	49,3%	44,1%	44,0%
Netto kasstroom vóór financieringsactiviteiten	25,3	-12,7	31,6	-5,3	-15,0
Netto schuld	108,7	127,3	108,8	131,5	115,8
Personeelskosten ¹⁾	98,7	94,7	94,1	91,4	95,1
Gemiddeld aantal medewerkers	1.306	1.314	1.311	1.308	1.352
Aantal leden coöperatie	2.397	2.475	2.479	2.532	2.633
Aantal uitgegeven aandelen	101.450	101.450	101.450	101.450	101.374
Prestatieprijs (EUR/ton) ²⁾	77,10	78,41	75,07	77,36	76,94

¹⁾ Inclusief mutaties voorzieningen.

²⁾ De prestatieprijs bestaat uit de vergoedingen voor de geleverde aardappelen vermeerderd met het nettoresultaat gedeeld door het door leden op aandelen geleverde tonnage. Berekend naar een onderwatergewicht van 470 gram.

TERUGBLIK FINANCIËLE KERNCIJFERS

Positief coöperatief resultaat

In het boekjaar 2015/2016 heeft Avebe een prestatieprijs gerealiseerd van 77,10 euro per ton zetmeelaardappelen. Het boekjaar is afgesloten met een positief coöperatief resultaat van 6,5 miljoen euro.

Prestatieprijs

Van de prestatieprijs is circa 96 procent direct uitbetaald aan de leden, het vorig boekjaar was dit 93 procent. De prestatieprijs bedroeg toen 78,41 euro per ton. Via de voorgestelde nabetaling zal nog circa 1,02 euro per ton aardappelen op volgeleverde aandelen additioneel worden uitbetaald, waardoor de uitbetaalratio op circa 98 procent zal uitkomen.

Financiering

De financieringsovereenkomst die Avebe met de banken heeft afgesloten is vorig jaar met één jaar verlengd tot 26 november 2016. Met de banken is ondertussen mondeling overeenstemming bereikt over een nieuw financieringscontract voor meerdere jaren. De details daarvan worden momenteel uitgewerkt in een nieuw contract.

Resultaatontwikkeling

De netto-omzet is ten opzichte van 2014/2015 toegenomen met circa 25 miljoen euro. Deze stijging is het resultaat van een hoger verkocht volume en gemiddeld genomen een toename van de verkoopprijzen. De gemiddelde verkoopprijzen van zetmeel en zetmeelderivaten stegen ten opzichte van vorig jaar met ongeveer 1,5 procent. De directe verkoopkosten per ton zijn beperkt afgenomen. De kosten van grond- en hulpstoffen zijn, gemeten in kosten per ton afgezet product, licht gestegen. Deze stijging kan worden toegeschreven aan een gewijzigde mix van verkochte producten.

De toegevoegde waarde – bedrijfsopbrengsten na aftrek van grond- en hulpstoffen – bleef nagenoeg gelijk in vergelijking met vorig jaar. In verhouding tot de netto-omzet daalde de toegevoegde waarde van 45,8 procent naar 43,5 procent. De daling van de toegevoegde waarde wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door de verkoopmix.

De personeelskosten stegen van 94,7 miljoen euro in 2014/2015 naar 98,7 miljoen euro in 2015/2016. Deze stijging wordt veroorzaakt door aanpassingen in de cao van 2015 en een gewijzigde samenstelling van het personeelsbestand. De afschrijvingslasten stegen het afgelopen jaar met bijna 4 miljoen euro. Deze stijging is volledig toe te schrijven aan het in bedrijf nemen van in de afgelopen jaren gedane investeringen.

De overige bedrijfskosten daalden in het boekjaar van 101,4 miljoen euro naar 98,6 miljoen euro. Deze daling is met name het gevolg van lagere onderhoudskosten en lagere kosten voor verzekeringen.

Door bovenstaande ontwikkelingen daalde het bedrijfsresultaat als percentage van de omzet van 3,4 procent naar 2,3 procent.

Balans

Het balanstotaal is in het afgelopen boekjaar met 17 miljoen euro gedaald tot 413,0 miljoen euro. Deze daling is het per saldo effect van een lichte toename van de vaste activa en de vorderingen en een sterke daling van de voorraden. Deze daling in het balanstotaal is terug te zien in een daling van schulden aan kredietinstellingen en een toename van de crediteurenpositie en van het eigen vermogen. Het eigen vermogen aan het einde van het boekjaar 2015/2016 bedraagt 201,4 miljoen euro, ten opzichte van 199,6 miljoen euro aan het einde van 2014/2015. Deze toename is het gevolg van de toevoeging aan de overige reserves van het nettoresultaat over 2015/2016, na verrekening van de voorgestelde winstbestemming en de terugbetaling van een deel van het gebonden agio. Een toelichting hierop vindt u op pagina 59 van dit jaarverslag.

Het werkkapitaal daalde met 19 miljoen euro en komt daarmee uit op 138 miljoen euro. Deze – per saldo – afname van het werkkapitaal wordt veroorzaakt door lagere voorraden en kortlopende schulden, waarbij de daling van de voorraden de daling van de kortlopende schulden overstijgt. De rentedragende schulden zijn gedaald van 128,8 miljoen euro in het vorige boekjaar naar 110,4 miljoen euro aan het einde van dit verslagjaar.

	2015/2016	2014/2015	2013/2014	2012/2013	2011/2012
	In miljoenen euro's				
Netto-omzet	548,6	521,1	540,7	550,0	554,1
Toegevoegde waarde	238,9	238,7	235,7	222,1	281,1
Vaste kosten (salarissen, sociale lasten, afschrijvingen, overige bedrijfskosten) ¹⁾	226,4	219,7	207,7	200,8	219,4
Bijzondere waardeverminderingen	-0,2	1,3	12,9	1,3	11,3
Bedrijfsresultaat	12,7	17,6	15,1	20,0	50,4
Coöperatief resultaat na belastingen	6,5	11,8	8,3	11,4	32,1
Kasstroom					
Netto operationele kasstroom vóór financieringsactiviteiten	25,3	-12,7	31,6	-5,3	-15,0
Winst- en verliesrekening ratio's (als % van de netto-omzet)					
Toegevoegde waarde	43,5%	45,8%	43,6%	40,4%	50,7%
Vaste kosten	41,3%	42,4%	40,8%	36,7%	41,6%
Bedrijfsresultaat	2,3%	3,4%	2,8%	3,6%	9,1%
Balansratio's					
Solvabiliteit	48,8%	46,4%	49,3%	44,1%	44,0%
Debt/EBITDA	2,6	3,0	2,1	2,8	1,3
Werkkapitaal					
Nominaal	138	157	155	164	168
Als % van de netto-omzet	25%	30%	29%	30%	30%

¹⁾ Inclusief mutaties voorzieningen.

Kasstroom

De bruto operationele kasstroom over 2015/2016 is circa 16,0 miljoen euro hoger dan vorig boekjaar. Dit is met name het gevolg van een afname van het werkkapitaal. De kasstroom uit investeringsactiviteiten is in het boekjaar circa 22 miljoen euro lager dan in het vorige boekjaar, als gevolg van lagere investeringen in het boekjaar. De netto operationele kasstroom is derhalve per saldo met 38 miljoen gestegen.

De kasstroom uit de financieringsactiviteiten werd het afgelopen jaar gedomineerd door betalingen aan leden in de vorm van de eindbetaling, agiorendement en de terugbetaling van gebonden agio.

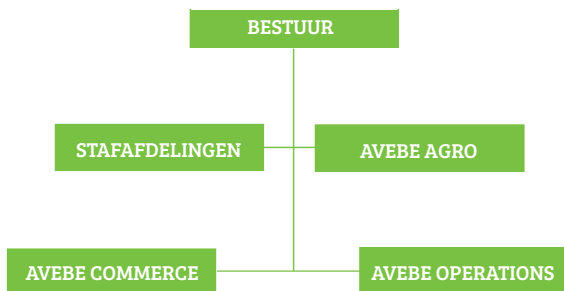
BEDRIJFSPROFIEL

Al bijna honderd jaar en vol ambitie

Avebe begon in 1919 als 'Aardappelmeel Verkoop Bureau' waarbij de onderneming de verkoop voor meerdere zelfstandige coöperaties verzorgde. Halverwege de twintigste eeuw kwamen daar nieuwe producten bij: zetmeelderivaten. Dit zijn producten waarbij het (natief) zetmeel wordt bewerkt om het toe te kunnen passen in een veelheid aan eindapplicaties. Inmiddels is Avebe uitgegroeid tot een onderneming die wereldwijd producten levert op basis van zetmeelaardappelen; geteeld door bijna 2500 Nederlandse en Duitse leden.

Aardappelzetmeel is een belangrijke pijler, maar we kijken ook naar andere waardevolle grondstoffen die de aardappel ons biedt. Avebe levert producten op basis van aardappelzetmeel en aardappeleiwit voor toepassingen in humane voeding of levensmiddelen. Ook verkopen we toepassingen voor papier, bouw, textiel, kleefstoffen en diervoeding. Daarbij zijn we actief in de hele keten. Van de ontwikkeling van nieuwe aardappelrassen op ons kweekbedrijf Averis Seeds B.V., via de productie van ingrediënten op basis van zetmeelaardappelen op onze productielocaties, tot het verhandelen van onze eindproducten via onze sales offices wereldwijd.

Het bestuur van Avebe bestaat uit voorzitter B.C. Jansen en vice-voorzitter E. Kraaijenzank, respectievelijk CEO en CFO van Avebe. Vervolgens bestaat de onderneming uit stafafdelingen HR, Finance, Agro, Corporate Affairs, R&D en de lijnafdelingen Commerce en Operations. De Raad van Commissarissen (RvC) houdt toezicht op het bestuur en beleid van de coöperatie en de dochterondernemingen. Daarnaast is de RvC – onder meer – verantwoordelijk voor het aanstellen, ontslaan, de beloning van bestuursleden en het goedkeuren van het budget. Via de ledenraad, die is samengesteld uit per district gekozen leden, hebben de leden zeggenschap over belangrijke onderwerpen zoals het benoemen van de RvC-leden, het vaststellen van de jaarrekening en overige besluiten over onderwerpen die in de statuten zijn vastgelegd. Ook nemen zij deel aan discussies over bedrijfsveranderingen.

MISSIE, VISIE & DOELSTELLINGEN

Avebe is een op de markt gerichte coöperatie van zetmeelaardappel telers die zich richt op het winnen van zetmeel en eiwit uit de aardappel. Innovatieve technieken zorgen ervoor dat we op termijn ook andere waardevolle bestanddelen uit de aardappel kunnen winnen. Kortom, we halen eruit wat erin zit.

We streven naar continuïteit voor onze leden en medewerkers door duurzaam, kostenbewust en innovatief te zijn. Daarnaast willen we marktgericht zijn door klanten de gewenste mix van kwaliteit, leveringsbetrouwbaarheid en prijs te bieden.

We streven naar een duurzame continuïteit van onze coöperatie door:

- een optimale prestatieprijs voor onze leden te realiseren;
- met teeltoptimalisatie extra opbrengst van zetmeelaardappelen per hectare te realiseren;
- een betrouwbare werkgever te zijn;
- de juiste balans te vinden tussen aardappelpeld en investeringsruimte;
- alle ingrediënten uit de aardappel tot waarde te brengen.

STRATEGIE

De strategie van Avebe is gericht op continuïteit voor vandaag en morgen. Dit hebben we vertaald in onze strategie "Binden & Bouwen 2018". Duurzaam binden staat voor de ambitie om people, planet en profit met elkaar te verbinden en duurzame relaties aan te gaan. Met duurzaam bouwen werken we aan een solide en toekomstbestendige coöperatie met producten die relevante toegevoegde waarde hebben voor onze klanten.

De strategie Binden & Bouwen geven we vorm aan de hand van vier pijlers:

Marktgerichtheid

Marktgerichtheid betekent dat we ervoor zorgen dat onze grondstof is afgestemd op de marktvraag. Daarnaast levert Avebe producten die van toegevoegde waarde zijn voor onze klanten.

Innovatie

Avebe wil nu en in de toekomst een solide en toekomstbestendige coöperatie zijn. Zo kijken we kritisch naar de processen in de productie. Waar kan het slimmer, schoner en sneller? Tevens zoeken we voortdurend naar wegen om meer opbrengst te verkrijgen met minder middelen. Duurzamer aardappelen te telen en nieuwe rassen te ontwikkelen met betere eigenschappen. Ook productinnovaties spelen een belangrijke rol. Zo ontwikkelen we volop nieuwe producten en ontdekken we nieuwe toepassingen voor bestaande producten.

Duurzaamheid

We streven naar continuïteit en duurzaamheid in de relatie met onze leden en klanten. In onze strategie hebben we 7 afzonderlijke doelstellingen geformuleerd die ons in staat stellen deze ambitie te realiseren. Zo besparen we energie en vergroenen we, werken we aan opbrengstverhoging op de akker en hebben we programma's om de vitaliteit en betrokkenheid van onze medewerkers te vergroten.

Kostenbeheersing

Tot slot is kostenbeheersing een belangrijke pijler van onze strategie. In één keer goed en het voorkomen van klachten zijn belangrijke uitgangspunten, die we continu monitoren. In onze basisprocessen en -producten streven we naar kostprijsleiderschap.

MERKEN

Bij Avebe produceren we oplossingen op basis van aardappelzetmeel en -eiwitten voor humane voeding, industrie en diervoeding. Hiervoor voeren we diverse merken waaronder Eliane™, Etenia™, Solanic®, Casuacol™, Solvitose™ en Protamylasse™. Een volledig overzicht van alle merken is te vinden op onze website www.avebe.nl/producten.

VERSLAG VAN DE RAAD VAN COMMISSARISSEN

Het boekjaar 2015/2016 van Avebe kan worden gekenmerkt als een jaar met meerdere gezichten.

De omvangrijke investeringen en het opstarten van de nieuwe innovatieve fabrieken hebben veel aandacht en tijd van de organisatie gevraagd.

Daarnaast verliep het begin van de campagne niet geheel vlekkeloos, dit mede door externe factoren zoals weersomstandigheden.

Op de markt voor agrarische grondstoffen hebben de mondiale prijzen veelal de weg naar boven niet kunnen vinden het afgelopen jaar, met als gevolg een algemeen structureel laag prijsniveau.

Mede dankzij een strak commercieel beleid is ondanks dit alles, de prestatieprijs, met ruim 77 euro per ton, relatief goed overeind gebleven.

Daarmee blijven de zetmeelaardappelen ook in het afgelopen jaar een stabiele factor in het inkomen van onze leden.

Het Bestuur en de Raad van Commissarissen hebben meerdere keren met elkaar gesproken over het strategieplan Binden & Bouwen. De gewenste ontwikkeling van Avebe naar een bedrijf dat meer gericht is op humane voeding kent veel facetten. Zowel op het gebied van het aantrekken van gekwalificeerde mensen, als op het gebied van opleidingen, trainingen en het veiligheidsbeleid. De gehele organisatie moet in dit proces meebewegen en meegroeien. Een maximale betrokkenheid van medewerkers en leden is hierbij van essentieel belang. Strategische ombuigingen zijn vaak complex en vragen veelal meer geld, meer tijd en vooral meer aandacht van medewerkers dan oorspronkelijk gedacht.

De gezonde financiële situatie van Avebe maakt het mogelijk dat we stevig kunnen investeren in de toekomst.

De investeringen in de eiwitstrategie en in nieuwe zetmeelderivaten geven ons een goed vertrekpunt voor het versterken van de marktpositie. Meer onderscheidend vermogen en daardoor meer zicht op het verhogen van de toegevoegde waarde in de gehele keten.

In dit krachtenveld is het goed dat we ons realiseren dat dit mede mogelijk is dankzij de meer traditionele producten die als drager van de huidige prestatieprijs kunnen worden gezien. Een goede balans tussen aandacht voor optimalisatie van de "dagelijkse dingen" en vernieuwingen voor de toekomst is daarom cruciaal.

Tijdens de vergaderingen met het Bestuur zijn het afgelopen jaar, naast de gebruikelijke aandacht voor strategie en investeringen, verschillende aspecten betreffende de organisatie aan de orde geweest. Hierbij valt te denken aan o.a. veiligheidsbeleid, talent management, risk management, update operations, energiebesparing en duurzaamheid. Daarnaast is de vernieuwde NCR-Code voor Corporate Governance nog eens tegen het licht gehouden.

Binnen de Raad van Commissarissen is afgesproken dat we periodiek het persoonlijk functioneren van elk lid van de Raad beoordelen. Voor een deel van de commissarissen heeft dat in dit boekjaar plaatsgevonden. Op basis van de bevindingen worden nadere afspraken gemaakt.

Tijdens de jaarvergadering van 16 december 2015 is de heer J. Emmens door de Ledenraad benoemd als lid van de Raad van Commissarissen voor een periode van vier jaar. De heer G. Wichers was in deze vergadering aftredend en niet herkiesbaar. Wij danken de heer Wichers voor zijn grote betrokkenheid en inzet voor Avebe. In het bijzonder voor zijn jarenlange bijdrage in de auditcommissie.

Tijdens deze jaarvergadering is ook bekend gemaakt dat de heer Van Dalen heeft aangegeven, per 1 januari 2016, tijdelijk terug te treden als commissaris bij Avebe. Tegen het eind van het boekjaar is besloten definitief uit elkaar te gaan. De Raad spreekt haar waardering uit voor de deskundige inbreng van de heer Van Dalen.

De Raad van Commissarissen bestaat ultimo boekjaar 2016 uit acht leden. Hiervan zijn vijf lid van de coöperatie. Gedurende het boekjaar is zes keer vergaderd.

De Raad van Commissarissen kent drie commissies. Dit zijn de auditcommissie, de remuneratie- en benoemingscommissie en de goedkeurings- en beroepscommissie.

De auditcommissie bestaat uit: K.A. de Graaf (voorzitter), G. Wichers (tot 16 december 2015), H. van Dalen (tot 16 december 2015), P. Poortinga (vanaf 16 december 2015) en H. Deuling (vanaf 16 december 2015). De commissie heeft drie keer vergaderd gedurende het boekjaar. De externe accountant was hierbij steeds voor een deel van de vergadering aanwezig.

De remuneratie- en benoemingscommissie bestaat uit: J.W. Hoekman (voorzitter), M. Veenendaal, F. Schepers en H. Deuling (tot 16 december 2015). Deze commissie heeft in totaal twee keer vergaderd in het afgelopen boekjaar.

De goedkeurings- en beroepscommissie heeft dit jaar drie beraadslagingen gehad. De commissie bestaat uit H. Deuling (voorzitter), K.A. de Graaf, H.W. Giere, P. Poortinga (tot 16 december 2015) en J. Emmens (vanaf 16 december 2015).

De Raad van Commissarissen verklaart dat zij de jaarrekening, de daarin opgenomen veronderstellingen, toelichtingen en presentaties uitgebreid heeft besproken met het Bestuur en dat zij instemt met de stellingname van het Bestuur.

De Raad van Commissarissen verklaart tevens, mede gezien het verslag van de accountant, zich te kunnen verenigen met de jaarrekening.

De accountant heeft de jaarrekening voorzien van een goedkeurende verklaring, gedateerd 1 november 2016. De Raad van Commissarissen stelt de Ledenraad voor de jaarrekening dienovereenkomstig vast te stellen. De Raad van Commissarissen gaat akkoord met het bestuursvoorstel met betrekking tot de resultaatbestemming.

Tot slot wil ik graag namens de Raad van Commissarissen alle medewerkers en leden bedanken voor hun inzet het afgelopen boekjaar. Samen staan we sterk.

Namens de Raad van Commissarissen
J.W. Hoekman, Voorzitter
Veendam, 1 november 2016

SAMENSTELLING BESTUUR EN RAAD VAN COMMISSARISSEN

BESTUUR

B.C. Jansen, Voorzitter en CEO

E. Kraaijenzank, Vicevoorzitter en CFO

RAAD VAN COMMISSARRISSEN

J.W. Hoekman, Voorzitter

F. Schepers, Vicevoorzitter

C.H. van Dalen ¹

H. Deuling, Vicevoorzitter

J. Emmens ²

H.W. Giere

K.A. de Graaf

P. Poortinga

M. Veenendaal

G.H. Wichers ³

J.P. Russchen, Secretaris

¹ tijdelijk teruggetreden per 01.01.2016 en
daaropvolgend afgetreden

² benoemd per 16.12.2015

³ afgetreden per 16.12.2015

SAMENSTELLING DISTRICTSRADEN

NOORD

G. Draijer, Voorzitter¹
 D.D. Bouwman
 M. Folkers-in 't Hout²
 A.H. Houwing
 C. Kamphuis²
 J.A. Kamphuis¹
 G.J. Laarman
 A. Prins³
 H. van Rhee
 S.P. Spanninga
 S. Wieringa, Vicevoorzitter
 F. Wigchering

OOST

K. Bakker, Voorzitter
 D.P.J.R. Beuling
 P. Boonman
 J. Deuring
 J.A. Hilvering
 H.W. Kaiser
 J.R. Kunst
 H. Migchels
 L. Tammes, Vicevoorzitter
 A.G. de Vries

MIDDEN

J.R. Oosting, Voorzitter
 A. de Boer²
 F. Dijksterhuis
 J. Emmens, Vicevoorzitter¹
 H. van der Horst
 H. Houwing
 R.H. Kunst
 R. Otten
 H.J. Prins
 R.H. Roosjen⁴
 B.F.J.M. van der Sterren

ZUID

H.G. Herbert, Voorzitter
 P.J. Evenhuis
 J.H. Kersten, Vicevoorzitter
 M.J.H. Koopman
 J.H.P. Lubberman
 W.H. Meijerink
 D.J. Meinen
 B. Michel
 A.J. van Roekel
 D. Woestenenk

KPW

C.H. Schulze, Voorzitter
 C. Basedau
 H. Dammann
 M. Dralle
 O. Glühe
 D. Möller, Vicevoorzitter
 H. Saucke
 F. Schröder²
 S. Schwedt
 M. Strathusen

WESER-EMS

M. Möllering, Voorzitter
 R. Bruns, Vicevoorzitter
 K.H. Hoesen
 C. Möller
 A. Röttger
 H. Schulte
 B. Specken
 H. Weinans
 Vacature⁵
 Vacature⁵

¹ afgetreden per 17.12.2015

² benoemd per 17.12.2015

³ benoemd als voorzitter per 15.03.2016

⁴ benoemd als vicevoorzitter per 17.05.2016

⁵ vacature per 17.12.2015 opgeheven door wijzigingen van de statuten als gevolg van een besluit van de ledenraad, onder meer inhoudende dat het district Weser-Ems uit zijn midden 7 districtsraadsleden kiest.

PRESTATIEPRIJS BEHOORT TOT DE TOP DRIE IN DE HISTORIE VAN AVEBE

Er is duidelijk **progressie** geboekt op
het gebied van **veiligheid** en
vitaliteit

VERSLAG VAN HET BESTUUR

In het boekjaar 2015/2016 realiseerde Avebe een prestatieprijs van 77,10 euro per ton. Ten opzichte van het recordjaar ervoor (78,41 euro per ton) is dat een daling van 1.7%. Desondanks behoort de prestatieprijs tot de top drie in de historie van Avebe. Het jaar is afgesloten met een positief coöperatief resultaat van 6,5 miljoen euro.

In een agrarische omgeving waar veel opbrengstprijzen onder druk stonden, wisten Avebe stabiel te presteren. Vanwege de teeltomstandigheden kwamen de prestatiecomponenten (zetmeelgehalte, kwaliteit e.d.) minder tot uitbetaling, waardoor we het nog belangrijker vonden een goede bijdrage te leveren aan het inkomen van onze leden door middel van een hogere campagneprijs.

Oogst 2015

De oogst 2015 werd gekenmerkt door zeer wisselende omstandigheden. De campagnestart was moeizaam vanwege slechte weersomstandigheden. Tijdens de campagne waren er op diverse momenten problemen met de energievoorziening, onder andere door het zogenaamde lijndansen waarbij stroomonderbrekingen ontstaan door ijsafzettingen. Uiteindelijk was er sprake van een gemiddelde hoeveelheid beschikbaar aardappelzetmeel. In vergelijking met het spilgewas tarwe is de concurrentiekracht van zetmeelaardappelen opnieuw toegenomen. Het saldo van zetmeelaardappelen ligt bijna 1000 euro hoger per hectare dan bij tarwe.

Markt

De beperktere beschikbaarheid van aardappelzetmeel in Europa leidde tot hogere marktprijzen, vooral voor natief zetmeel. Daarnaast ontwikkelde de markt voor eiwit zich voorspoedig. We zien dat de vraag naar plantaardig eiwit profiteert van de groeiende vraag naar levensmiddelen die glutenvrij, halal en/of kosher zijn en geen dierlijke ingrediënten bevatten. De dollarkoers was onveranderd gunstig, alhoewel het effect wat afnam in de loop van het boekjaar. Na de beëindiging van de samenwerking met Ingredion zijn er nieuwe verkoopkantoren geopend in onder andere Noord-Amerika en Dubai om de verkoop in deze regio's beter te ondersteunen.

Investeringsen

De totale investeringen waren met 33 miljoen euro lager dan het vorige jaar, maar hoger dan de afschrijvingen. Naast de investeringen in vervanging en verbetering van bestaande productiemiddelen is vooral geïnvesteerd in de uitbreiding van de aardappeleiwit capaciteit voor de voedingsmiddelenmarkt. Daarnaast is er geïnvesteerd in een nieuwe productielijn voor hoogwaardige eiwitten voor diervoeding (Protastar) op de locatie Gasselternijveen, waarbij tevens een flinke energiebesparing wordt gerealiseerd.

Strategie en organisatie

We hebben opnieuw stappen gemaakt om onze strategie Binden en Bouwen 2018 te realiseren. De vier pijlers van deze strategie zijn marktgerichtheid, kostenbeheersing, duurzaamheid en innovatie. De afstemming van de hoeveelheid benodigde grondstof op de marktvrage is een belangrijke randvoorwaarde voor een goede prestatieprijs. Het afgelopen jaar is duidelijk progressie geboekt met het verbeteren van de veiligheid en vitaliteit op de werkvloer. Zo daalde het ziekteverzuim en het aantal ongevallen opnieuw. Verder zijn er weer grote stappen gezet op het gebied van kwaliteit in het productieproces en daalde het aantal klachten van klanten. Tot slot is het aantal wegkilometers teruggedrongen door meer gebruik te maken van treintransport.

Samenvattend kan het boekjaar 2015/2016 worden omschreven als een jaar waarin ondanks de moeilijke teeltomstandigheden en de altijd lastige opstart van (nieuwe) productielijnen toch een goede prestatieprijs is gerealiseerd.

TERUGBLIK BOEKJAAR & INVESTEREN IN DE TOEKOMST

AGRO

Het afgelopen teeltjaar kende uitdagende weersomstandigheden. Voor een deel van onze leden waren deze optimaal en realiseerden zij uiteindelijk een bovengemiddelde zetmeelopbrengst per hectare. Leden in andere gebieden kregen te maken met veel neerslag in het voorjaar met een lagere opbrengst als gevolg, of het incidenteel zelfs helemaal geen oogst. Door deze wisselende weersomstandigheden waren de zetmeelgehalten lager in vergelijking met vorige jaren, daarentegen waren de totale opbrengsten vergelijkbaar en lagen gelijk aan of iets hoger dan het meerjarig gemiddelde. Dit resulteerde uiteindelijk in een gemiddelde zetmeelopbrengst.

Om ervoor te zorgen dat de hoeveelheid geleverde aardappelen zo goed mogelijk wordt afgestemd op de markt vraag, hanteert Avebe een ABC-systeem. Ieder lid committeert zich aan levering van het A-volume. Dit is een door het lid zelf te bepalen volume tussen de 4 (leverplicht) en 5 (leverrecht) ton aardappelzetmeel per aandeel. Tot 5 ton per aandeel is vervolgens het B-volume en alles boven dit volume is C-volume. In het afgelopen boekjaar werkte dit systeem goed: circa 96% is geleverd als A-volume, circa 3% als B-volume en circa 1% werd geleverd als C-volume.

Met onze leden werken we samen aan de rendementsverbetering in de zetmeelaardappelteelt. In Nederland bekend als 'Optimeel'. Dit programma bestaat uit studiegroepen, proef- en demovelden en een teeltregistratiesysteem. Hiermee ondersteunen we telers bijvoorbeeld bij het kiezen van geschikte rassen om uiteindelijk de opbrengst per hectare te verhogen. Door kennis op te doen uit de proef- en demovelden en deze te combineren met de praktijkgegevens uit de teeltregistratie, leveren we een advies op maat voor elk bedrijf. Het afgelopen jaar hebben we leden opnieuw actief benaderd om deel te nemen. Inmiddels is het aantal groepen uitgebreid en worden veel proeven herhaald om nog meer inzicht te krijgen in de teeltomstandigheden en het optimaliseren hiervan.

Tot slot heeft Averis Seeds B.V. – het kweek- en pootgoedbedrijf van Avebe – in het vorige boekjaar een volgende stap gezet bij de introductie van een nieuw ras genaamd Avito. Dit is een ras met een betere weerstand tegen de aardappelziekte phytophthora. Aardappelziektes blijven een bedreiging in de aardappelteelt en de eerste resultaten laten zien dat Avito een voorbeeld is van een nieuwe generatie aardappelrassen, waarbij minder gewasbeschermingsmiddelen nodig zijn.

COMMERCE

Het begin van het jaar werd gekenmerkt door onzekerheid over voldoende beschikbaarheid van aardappelzetmeel. Uit de voorspellingen bleek dat verschillende Europese teeltgebieden te kampen hadden met de gevolgen van ongunstige weersomstandigheden. We hebben hierop passende maatregelen getroffen door eventueel grondstoffentekort te managen en de continuïteit zeker te stellen. Een goede onderlinge samenwerking binnen Avebe en een enigszins behoedzaam commercieel beleid zorgde ervoor dat onze vaste klantenbasis zeker werd gesteld en we een efficiënt productieproces konden waarborgen. Zo konden we, met kwaliteit en betrouwbaarheid als uitgangspunt, onze klanten de zekerheid bieden die ze van ons mogen verwachten.

Onze benadering van innovatie zorgt dat we een verscherpte focus hebben op de belangrijkste marktsegmenten en toepassingen, waarbij onze klanten kunnen profiteren van de onderscheidende meerwaarde van aardappelzetmeel en -eiwit. Bij onze klanten zien we hoe zij, in een competitieve omgeving, steeds vaker en sneller genoodzaakt zijn om in te spelen op wensen en eisen van de eindgebruiker, de consument.

De vraag naar alternatieve oplossingen voor ingrediënten van dierlijke herkomst, zoals gelatine en eiwitten groeit, onder invloed van dit consumentenbewustzijn. We zijn ervan overtuigd dat 'free-from' en 'veganistisch' in Europa en Amerika belangrijke en vooral blijvende concepten zijn. Avebe heeft dan ook een reeks speciale aardappelzetmel en aardappeleiwitten ontwikkeld die tegemoet komt aan deze behoeften en die ten aanzien van textuur en smaak per regio op maat kunnen worden aangepast. We zijn tevreden over het resultaat en richten ons nu op nieuwe en veelbelovende toepassingen om zoveel mogelijk uit de aardappel te halen.

In lijn met de algemene trends in de markt voor voedingsmiddelen, winnen de clean label oplossingen terrein.

Avebe wil zich richten op deze markt met gemodificeerd zetmeel dat beschikt over een uitstekende functionaliteit en processtabiliteit, maar wel voldoet aan de trend van clean labelling. Inmiddels hebben we een aantal succesvolle producten aan ons portfolio weten toe te voegen in dit segment.

Daarnaast werken we momenteel aan een aantal veelbelovende ontwikkelingen voor industriële toepassingen, waaronder levensmiddelenverpakkingen. Gevoed door een groeiend consumentenbewustzijn verliezen synthetische verpakkingen terrein ten gunste van verpakkingen op basis van materialen van natuurlijk oorsprong. Zetmeel biedt hierin een uitstekend alternatief.

In 2015 openden we een nieuw kantoor in Cranbury, New Jersey om onze aanwezigheid op het Noord- en Zuid-Amerikaanse continent uit te breiden. Om diezelfde reden hebben we een kantoor geopend in Dubai, zodat we ook in die regio goed vertegenwoordigd zijn. Het wordt daardoor eenvoudiger om relaties met klanten in de regio op actieve wijze te onderhouden en verdiepen. Bovendien biedt het ons ook meer mogelijkheden om nieuwste trends te vertalen in producten met toegevoegde waarde.

Ook de groei in Azië is het afgelopen jaar toegenomen. Als gevolg van een snelle verstedelijking in China groeit de markt van de gemakproducten. Het gaat dan bijvoorbeeld om kant-en-klaar maaltijden waarmee een groeiende beroepsbevolking wordt bediend. Eén van de grootste uitdagingen in dit segment is behoud van een goede textuur. Eliane™ GEL100, een nieuw Avebe-product, biedt hiervoor een uitstekende oplossing en stelt ons in staat nieuwe verkopen te realiseren.

OPERATIONS

Avebe wil nu en in de toekomst een solide en toekomstbestendige coöperatie blijven. Producteren onder veilige omstandigheden, tegen de juiste kosten en van de juiste kwaliteit zijn belangrijke speerpunten. Op alle locaties is flink geïnvesteerd om veilig produceren in de organisatie te verankeren. Daarnaast is het verbeteren van de basisprocessen voortgezet op de gebieden van 'First Time Right', optimalisatie van de campagneplanning en duurzaamheid.

Door het verbeteren van de basisprocessen is het aantal klachten van klanten verder gereduceerd, de First Time Right productie verbeterd en zijn de kosten voor incurante voorraad sterk gedaald. Door middel van treintransport naar klanten is de logistiek weer verder verduurzaamd. Hiermee wordt invulling gegeven aan de doelstelling voor duurzame distributie door wegkilometers te vermijden.

De ingezette innovatiestrategie op het terrein van aardappelwit werd verder vorm gegeven op de locatie Gasselternijveen. Hier is nieuwe productiecapaciteit gebouwd, waaronder de nieuwe Inline Protastar-fabriek. Met behulp van deze fabriek kan de productie van het Protastar-eiwit bestemd voor hoogwaardige diervoeding op één locatie plaatsvinden. Hiermee besparen we 11.000 ton CO₂ en 40.000 transportkilometers. Daarnaast is de fabriek voor de winning van de Solanic® eiwitten tijdens deze campagne voor het eerst in gebruik genomen. De komende campagne ligt de nadruk op een nog hogere kwaliteit, verdere verhoging van de veiligheid en voedselveiligheid en uitbreiding van de eiwitstrategie.

We zien de komende campagne met vertrouwen tegemoet. De strategische focus ligt op het verder reduceren van klachten, het verbeteren van First Time Right productie en het vergroten van het veiligheidsbewustzijn. Daarnaast blijft duurzaamheid een belangrijke pijler waarbij er onder andere aan het terugdringen van waterverbruik en hergebruik van reststromen wordt gewerkt.

HUMAN RESOURCE MANAGEMENT

Avebe's strategie om alle waardevolle ingrediënten uit de aardappel te halen, is ook van toepassing op ons personeelsbeleid. We bouwen continu aan een lerende en vitale organisatie. De strategische focus op innovatie zorgt voor nieuwe uitdagingen, variërend van technische vraagstukken op de productielocaties tot het ontwikkelen van nieuwe toepassingen in het laboratorium en het vermarkten daarvan. Dit zijn ontwikkelingen die nieuwe kennis en vaardigheden vragen. Om die reden investeert Avebe veel in carrièreplanning, opleidingen en kwaliteit van het personeel. Talent management staat hoog op de agenda.

In het afgelopen boekjaar verwelkomden we 57 nieuwe medewerkers. Daarnaast hebben we 68 studenten voorzien van een stageplek. Ook vinden we het belangrijk om mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een kans te geven. Zo vonden 7 mensen uit deze groep een functie binnen Avebe. In Nederland verlieten 66 medewerkers Avebe en in het buitenland 10 medewerkers.

Door medewerkers kansen te bieden qua opleidingen, groei en inzetbaarheid zorgen we ervoor dat zij goed opgeleid en vitaal hun functie kunnen uitoefenen. Vandaag, morgen en in de verdere toekomst. Voor ons is vitaliteit meer dan gezondheid. Het gaat ook om plezier in je werk hebben (bevlogenheid) en goed in je werk zijn (bekwaamheid). Bevlogen en effectief kunnen werken draagt bij aan vitale medewerkers. Daarom is het programma De kracht van vertrouwen geïntroduceerd. We gaan met onze medewerkers in gesprek over hoe het vergroten van vertrouwen in jezelf, collega's en Avebe, wat kan leiden tot een leukere en efficiëntere manier van werken met elkaar. We verwachten van onze medewerkers dat ze zelf initiatief en verantwoordelijkheid nemen voor hun eigen welzijn en ontwikkeling. Deze thema's komen dan ook drie keer per jaar terug in de gesprekscyclus.

Avebe investeerde in het afgelopen boekjaar ook nadrukkelijk in een preventief gezondheidsbeleid. Zo konden alle medewerkers opnieuw deelnemen aan een preventief medisch onderzoek en zijn er intern vitaliteitscoaches opgeleid. De arbodienst wordt ingezet voor re-integratie en ook steeds meer om uitval te voorkomen. Tenslotte stimuleert en ondersteunt Avebe allerlei activiteiten gericht op vitaliteit, waaronder hardloopclinics en wedstrijden zoals de Ladiesrun, de 4 mijl van Groningen en Run4Ideas in Düsseldorf.

Het afgelopen jaar werd opnieuw een medewerkerstevredenheidsonderzoek afgenomen. Hieruit bleek dat medewerkers - in vergelijking tot het vorige onderzoek in 2014 - zich meer verbonden voelen met Avebe. Belangrijkste oorzaken zijn een verbeterde communicatie binnen de organisatie, de rol van het management op de werkvloer en meer duidelijkheid over de taken en verantwoordelijkheden. Het gemiddelde cijfer steeg dan ook van 7,4 naar 7,6. De communicatie tussen de verschillende afdelingen en verschillende locaties blijft een aandachtspunt.

De wet Bestuur en Toezicht schrijft in artikel 2:166 BW en 2:276 BW een verdeling man-vrouw voor in het bestuur en toezicht van de organisatie. Hoewel Coöperatie AVEBE U.A. strikt genomen niet verplicht is aan deze wet te voldoen onderstreept ze het belang van een goede man-vrouw verdeling in haar organisatie. Binnen het hoger management inclusief de Raad van Commissarissen wordt ca. 17% van de functies door vrouwen bekleed. Bestuur en Raad van Commissarissen zullen de eisen van deze wet in overweging nemen bij nieuwe benoemingen.

ONDERZOEK & ONTWIKKELING

Innovatie is één van de strategische pijlers. Avebe wil **alles uit de aardappel halen** wat erin zit, om zo een zo hoog mogelijke **prestatieprijs** voor de leden te **realiseren**.

ONDERZOEK & ONTWIKKELING

Innovatie is één van de strategische pijlers. Avebe wil alles uit de aardappel halen wat erin zit om een zo hoog mogelijke prestatieprijs voor de leden te realiseren.

Dit betekent bijvoorbeeld dat we meer teeltopbrengst genereren met minder middelen, steeds efficiënter en schoner produceren op onze productielocaties en nieuwe toepassingsmogelijkheden ontwikkelen om alle ingrediënten van de aardappel tot waarde te brengen.

Op landbouwkundig gebied gaat innovatie over de ontwikkeling van nieuwe rassen die nog beter bestand zijn tegen ziekten en meer opbrengst genereren. Hiertoe beschikt Avebe over het eigen kweek- en pootgoedbedrijf Averis Seeds B.V. De introductie van Avito, een ras met een sterk verbeterde weerstand tegen aardappelziekte phytophthora is een goed voorbeeld van deze ontwikkelingen. Voor de ontwikkeling van nieuwe rassen wordt gebruik gemaakt van de modernste technieken, maar wel altijd op traditionele basis. Het afgelopen jaar werkten specialisten van Avebe, Averis en onze leden intensief samen om veelbelovende rassen versneld in de praktijk te testen, zodat onze leden in een eerder stadium beschikken over de modernste rassen die bijdragen aan een hoger rendement.

Een voorbeeld van een succesvolle productinnovatie is een nieuwe toepassing van het product Etenia™. Het unieke van dit product is dat het de opbrengst van roomkaas, kwark en Griekse yoghurt vier keer kan verhogen. Bij het traditionele zuivelproces levert 100% grondstof (melk) slechts 25% product (kwark, yoghurt etc.) op. De overige 75% is zure wei die nagenoeg geen waarde bevat voor de producent. Etenia™ zorgt ervoor dat de producent 4 keer meer eindproduct uit dezelfde hoeveelheid melk kan halen, omdat er geen zure wei meer wordt geproduceerd.

Dit jaar maakten we bekend onze innovatiekrachten te bundelen in een nieuw te bouwen centrum op het Zernikecomplex in Groningen. Dit wordt een volledig innovatiecentrum met onder andere een laboratorium, een proeffabriek, kantoren en een klanteninnovatiecentrum. We voegen onze bestaande laboratoriumfaciliteiten in Veendam en Foxhol samen én op die manier kunnen we nog intensiever samenwerken met wetenschappers, studenten en promovendi van de Rijksuniversiteit Groningen en Hanzehogeschool. De nieuwe locatie biedt onderdak aan circa 100 Avebe medewerkers in onder andere R&D, Marketing en Sales en staat gepland voor 2017.

RISICO'S & ONZEKERHEDEN

Het realiseren van onze strategie brengt allerlei risico's met zich mee. Om die reden is Enterprise Risk Management (ERM) integraal onderdeel van Avebe's bedrijfsvoering en maken we gebruik van diverse gestandaardiseerde methoden om de strategische, tactische en operationele risico's tijdig in kaart te brengen, te analyseren en (indien van toepassing) te beheersen.

De verantwoordelijkheid voor dit proces ligt bij de 'risico-eigenaar', dit is in de meeste gevallen ook de business verantwoordelijke. Hij wordt daarbij ondersteund door een risico-coördinator. De verantwoordelijkheid van deze coördinator is het faciliteren van het risicomangementproces inclusief het volgen van de verbeteracties en de rapportage. Vervolgens verzamelt de Risk & Insurance Manager alle informatie en bespreekt deze periodiek met het Bestuur. Daarnaast beoordeelt hij de risicoprofielen en toetst in hoeverre Avebe deze risico's wil nemen.

Belangrijkste risico's

In onderstaande tabel zijn de belangrijkste risico's en bijbehorende beheersmaatregelen opgenomen, die voortkomen uit het ERM-proces. Deze selectie is gemaakt op basis van de inschatting van de mogelijke impact wanneer het incident plaatsvindt en de door het management ingeschatte kans dat het plaatsvindt.

Risico	Beschrijving	Beheersmaatregelen
Veiligheidsincident	Het (ernstig) gewond raken van medewerkers of contractors. Dit kan leiden tot uitval van personeel, reputatieschade en sancties van de arbeidsinspectie. Oorzaken kunnen bijvoorbeeld onvoldoende duidelijkheid qua taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn. Daarnaast spelen houding en gedrag van medewerkers en de toegankelijkheid van installaties een rol.	<ul style="list-style-type: none"> Avebe heeft oranje en blauwe zones, procedures rondom persoonlijke bescherming(smiddelen) en het lopen van veiligheid-observatie-rondes ingevoerd Medewerkers kunnen eenvoudiger onveilige situaties melden via een online systeem. Uitvoering van HAZOP (Hazard and Operability) studies als ook Explosion Safety Documents (EVDs) en zijn de Emergency Response Teams geoptimaliseerd. Organisatie veiligheidsdagen waar gewerkt wordt aan verandering van houding en gedrag.
Incident met betrekking tot kwaliteit en voedselveiligheid	Avebe produceert ingrediënten voor onder andere de voedingsindustrie. Vermindering van de kwaliteit en vervuiling van het product kan leiden tot klachten, het terugtrekken van orders en mogelijk het verliezen van een klant.	<ul style="list-style-type: none"> Optimalisatie standaard controle-procedures. Focus op klachtenreductie. Investeringen gedaan om de voedselveiligheid te garanderen. Inrichting crisismanagement-organisatie.
Onderbezetting van de productielijn	Onderbezetting van de productielijn leidt tot negatieve financiële resultaten. De oorzaken kunnen liggen in een te laag verkoopvolume of onvoldoende productievolume vanwege verstoringen.	<ul style="list-style-type: none"> Sales & Operations planning proces: de uitvoering van de strategie gericht op preventief in plaats van correctief onderhoud. Marketing segmentplannen voor food en non-food als aanvullende maatregelen om dit risico te verkleinen.

Risico	Beschrijving	Beheersmaatregelen
Uitval van een productielijn langer dan 3 maanden	Door een continuïteitsverstoring is een productielijn niet in staat te produceren. Oorzaken van dit risico kunnen onder meer liggen bij aardbevings schade aan gebouwen waarin de productielijn is gehuisvest (met name locatie Foxhol) en slijtage machineonderdelen.	<ul style="list-style-type: none"> • Op de locatie Foxhol wordt onderzoek uitgevoerd naar de impact van een aardverschuiving als gevolg van de gaswinning in het gebied. Op basis van de uitkomsten worden acties bepaald. • De productieonderdelen worden onderhouden middels periodiek preventief onderhoud en indien nodig vervangen. • De belangrijkste reserveonderdelen zijn voorradig. • Mogelijkheid om de productie uit te besteden aan andere productielijnen.
Langdurige uitval/storing ICT- systemen	Binnen het ICT-systeem is de kans en het gevolg van een continuïteitsissue inzichtelijk gemaakt. Daarbij zijn een aantal systemen met een hoog risico aangewezen.	<ul style="list-style-type: none"> • Optimalisatie van de backup-procedure. • Aanscherping van het change management proces. • Intern aandacht besteden aan cyberrisico's en de privacywetgeving.
Onvoldoende basisgrondstof voor productie (70-80% of minder dan de geplande hoeveelheid)	De belangrijkste oorzaak van dit risico is het (deels) mislukken van de oogst. Oorzaken zijn bijvoorbeeld droogte tijdens de groeiperiode of hevige regenval tijdens de oogst. Droogte heeft een overwegend regionaal karakter, veelal van invloed op de totale Europese aardappeloogst waardoor vervangende aanvoer-aankoop vrijwel onmogelijk is.	<ul style="list-style-type: none"> • Intensieve samenwerking tussen de verschillende bedrijfsonderdelen om te anticiperen op veranderende omstandigheden. • Afgelopen jaar zijn mogelijke scenario's in kaart gebracht. Hierbij is gekeken naar de impact en welke maatregelen nodig zijn.
COMMERCIEËLE RISICO'S		
Verlies patenten	Oorzaken voor dit risico zijn dat rechtszaken door Avebe worden verloren en inbreuk door de klant of concurrent niet wordt opgemerkt.	<ul style="list-style-type: none"> • Monitoren potentieel patentinbreuk door concurrenten via diverse bronnen. • Evalueren van de verschillende rechtszaken.
Sluiting van het kweekbedrijf Averis vanwege quarantaineziekten	Belangrijkste oorzaak is besmetting van het kweekmateriaal door vervuiling van quarantaineziekten buiten de locatie.	<ul style="list-style-type: none"> • Implementatie aanvullende hygiënemaatregelen. • Beperking voor aanvoer en transport van kweekmateriaal en machines.
Onvoldoende gekwalificeerd personeel	Het betreft hier gebrek aan kennis en kunde. Personeel voldoet niet aan de minimale norm- of functie-eisen. Belangrijkste oorzaak is het ontbreken van adequaat kennismangement en vaststellen van proces-kritische activiteiten.	<ul style="list-style-type: none"> • Inrichting van een generiek functiehuis (focus op kennis/-kunde en competenties). • Invoering en borging van de beoordelingscyclus. • Talent management: specifieke aandacht voor bemensing van sleutel- en kritische functies.

FINANCIËLE RISICO'S

Risico's

Financiële risico's

Beschrijving

Avebe heeft te maken met een verscheidenheid aan financiële risico's zoals valuta, rente en kredietrisico's.

Beheersmaatregelen

- Gebruiken van valutatermijncontracten en valutacallopties die de onderneming indekken tegen de mogelijke risico's van het in- en verkopen van vreemde valuta.
- Toepassen van financiële instrumenten die de rentetermijn op korte schulden verlengt.
- Kredietverzekering afgesloten om het kredietrisico op verkopen te verkleinen.

COMPLIANCE RISICO'S

Compliance risico's

Schending van wet- en regelgeving en integriteitsschendingen.

- Workshops voor medewerkers die extern de onderneming vertegenwoordigen.
- Het delen van onze Corporate Governance Code via de website met stakeholders.
- Het delen van alle codes met medewerkers (Corporate Governance Code, Klokkeluidersprocedure, Interne gedragscode en Handboek mededinging).
- Start project om interne data over productintroductie en productwijzigingen beter op elkaar aan te laten sluiten.

MVO & DUURZAAMHEID

Onze strategie Duurzaam Binden & Bouwen is gericht op continuïteit voor vandaag en morgen. Duurzaam Binden staat voor de ambitie om people, planet and profit met elkaar te verbinden en duurzame relaties aan te gaan. Met Duurzaam Bouwen werken we aan een solide en toekomstbestendige coöperatie met producten die toegevoegde waarde hebben voor onze klanten.

Eén van de strategische pijlers is duurzaamheid waarbij we enerzijds streven naar een optimale prestatieprijs voor onze leden en anderzijds kritisch kijken naar onze processen. In ons duurzaamheidsbeleid maken we onderscheid tussen de thema's: veiligheid, energie, vitaliteit, teelt, logistiek, markt, water en duurzaam verbinden. Door transparant te zijn naar stakeholders proberen we de verbinding met hen aan te gaan en onze verantwoordelijkheid in de keten te nemen. Waar mogelijk proberen we energie te besparen en te vergroenen.

Belangrijkste doelstellingen

Thema	Doelstelling 2018	Gerealiseerd in 2015/2016
Veiligheid	Ongevallenfrequentie index < 0,5	0,8
Energie besparen en vergroenen	25% minder CO ₂	Circa 15% gereduceerd*
Vitaliteit	Ziekteverzuim: < 5% Betrokkenheid: > 7,5	Ziekteverzuim: 4% Betrokkenheid: 7,6
Teelt	Verhoging opbrengst per hectare	1,5% voortschrijdend gemiddelde over 10 jaar
Logistiek	Minder transportkilometers (2 miljoen kilometers)	1,7 miljoen kilometers
Water	Minder gebruik van water	Plan van aanpak om 1 miljoen m ³ water te besparen
Duurzaam verbinden	Transparantie voor en verbinding met belangrijke stakeholders	<ul style="list-style-type: none"> • Verder inzichtelijk gemaakt wat de voetdruk per product is • Update Corporate Governance Code gedeeld met stakeholders • Bedrijfsbezoeken georganiseerd voor leden, politici, bestuurders, omwonenden en andere stakeholders • Kennisoverdracht tijdens velddagen voor telers • Informeren van klanten via externe nieuwsbrieven

* onder meer door de inkoop van zonne-energie voor de productielocaties waar we zelf geen elektriciteit opwekken

Onze stakeholders verwachten dat we transparant zijn en onze verantwoordelijkheid in de keten nemen. Het afgelopen boekjaar is veel gedaan aan het verder updaten van een ecologisch profiel (EPD) per product waarbij de voetafdruk per product inzichtelijk is gemaakt. Klanten maken gebruik van deze EPD's om de milieupact van hun eigen producten te berekenen. Daarnaast verzamelt Avebe sinds 2014/2015 duurzaamheidsgegevens uit eigen teelt. De verzameling van gegevens vindt plaats conform het internationale initiatief SAI Platform (Sustainable Agricultural Initiative) en wordt uitgevoerd door een onafhankelijk instituut. In 2016 hebben we hier een zilveren status voor gekregen. Deze internationaal erkende status vergemakkelijkt het zakendoen met inkopers wereldwijd.

STAPSGEWIJS DOELSTELLINGEN BEREIKEN

Met nuchter optimisme de toekomst
tegemoet

VOORUITZICHTEN BESTUUR

De huidige Binden & Bouwen strategie richt zich op 2018. We hebben ons ten doel gesteld om in de komende jaren een prestatieprijs voor onze leden te realiseren van 90 euro per ton onder normale omstandigheden. Deze doelstelling willen we de komende jaren stapsgewijs bereiken.

De start van de campagne 2016/2017 is goed verlopen. Een lang pootseizoen zorgde ervoor dat de verschillen in het veld aanvankelijk groot waren. Gunstige groeiomstandigheden vlakten dit enigszins uit. Onder meer door de hoge temperaturen in september lijkt de opbrengst van het land wat minder te zijn dan andere jaren, maar de zetmeelpercentages liggen daarentegen hoger dan gemiddeld.

In het inmiddels gestarte boekjaar 2016/2017 zullen de recent gedane investeringen in de nieuwe productielijnen voor voedingseiwit op capaciteit gebracht moeten worden, temeer daar de marktvraag ronduit interessant is.

De huidige financieringsovereenkomst met de banken loopt af op 26 november 2016. Avebe heeft ondertussen overeenstemming bereikt met haar huisbankiers over de financiering voor de komende jaren. Dit moet op korte termijn worden bekrachtigd met een nieuwe financieringsovereenkomst.

Het geplande investeringsniveau voor het boekjaar 2016/2017 is 45 miljoen euro.

Een groot deel van dit budget besteden we aan innovatie. Het is vooral de verdere opschaling van de capaciteit van aardappeleiwit voor levensmiddelen die ons in staat moet stellen de strategische doelstelling te realiseren. Maar ook capaciteitsuitbreiding ten behoeve van zetmeelderivaten vraagt om de nodige aandacht en investeringen.

Daarnaast zal geïnvesteerd worden in het verbeteren van de kwaliteit.

Vanzelfsprekend gaan we door op de ingeslagen weg om van Avebe een onderneming te maken waar veiligheid, kwaliteit en vitaliteit op een duurzame wijze wordt ingevuld.

De duurzaamheidsprogramma's zijn verder aangescherpt en uitgebreid.

De informatie uitwisseling tussen telers en Avebe moet verder versterkt worden. Klanten vragen vaker en om meer informatie omtrent de herkomst van producten. Met Optimeel hebben we al stappen gemaakt en hier ontwikkelen we verder. Daarnaast is en blijft Optimeel natuurlijk een belangrijk speerpunt in de optimalisatie van de teelt.

We werken ook het komend boekjaar onverminderd door aan het realiseren van de strategie.

Voor elk van de strategische pijlers (marktgerichtheid, innovatie, duurzaamheid en kostenbeheersing) zijn concrete doelen geformuleerd en is duidelijke progressie geboekt. Het is van groot belang om op deze voet voort te gaan. Met name op het gebied van een verminderd energiegebruik zijn we bezig met tal van nieuwe initiatieven.

Het verder tot waarde brengen van alle componenten van onze zetmeelaardappelen biedt een enorm potentieel dat we in stappen de komende jaren verder zullen ontsluiten.

We zullen in het komende jaar onze strategie Binden en Bouwen evalueren en waar nodig aanpassen. Een ding is zeker: het zal nog ambitieuzer worden dan het al was. Zodat we niet alleen vandaag werken aan een optimaal resultaat voor onze leden, maar dit ook in de toekomst kunnen versterken en zeker stellen.

Dat kunnen we alleen in goede samenwerking met onze leden en onze medewerkers. Gezamenlijk hebben we al meerdere stappen gezet en we gaan dan ook met nuchter optimisme de toekomst tegemoet.

Namens het Bestuur,

B.C. Jansen

E. Kraaijenzank

JAAARREKENING 2015 / 2016

Alle bedragen in de tabellen in EUR x 1.000 tenzij anders vermeld.

GECONSOLIDEERDE BALANS

PER 31 JULI 2016

(na voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA

		31-7-2016	31-7-2015	Ref
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		1.254	946	2
Materiële vaste activa	Bedrijfsgebouwen en terreinen	34.520	34.514	3
	Machines en installaties	133.354	103.100	
	Andere vaste bedrijfsmiddelen	4.320	3.721	
	Activa in uitvoering	15.968	45.516	
		<u>188.162</u>	<u>186.851</u>	
Financiële vaste activa	Overige deelnemingen	1	1	4
	Overige leningen	12	12	
		<u>13</u>	<u>13</u>	
Vlottende activa				
Voorraden	Zetmeel	41.582	56.362	5
	Derivaten	77.525	78.976	
	Nevenproducten	4.789	5.031	
	Overige producten	19.753	24.307	
		<u>143.649</u>	<u>164.676</u>	
Vorderingen	Handelsdebiteuren	71.418	61.722	6
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	2.722	
	Overige vorderingen	4.954	11.450	
	Overlopende activa	1.931	345	
		<u>78.303</u>	<u>76.239</u>	
Liquide middelen		1.659	1.477	7
Totaal activa		<u>413.040</u>	<u>430.202</u>	

PASSIVA

		31-7-2016	31-7-2015	Ref
Groepsvermogen	Eigen vermogen	<u>201.369</u>	<u>199.550</u>	8
		201.369	199.550	
Voorzieningen	Reorganisatie	1.804	3.271	9
	Belastinglatenties	558	679	
	Pensioenen	1.716	2.163	
	Overige	<u>11.130</u>	<u>10.717</u>	
		15.208	16.830	
Kortlopende schulden	Schulden aan kredietinstellingen	107.388	125.932	10
	Handelscrediteuren	55.287	53.966	
	Rekening-courant leden-leveranciers	2.976	2.839	10
	Schulden ter zake van pensioenen	826	2.833	
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	551	-	
	Overige schulden	22.493	22.248	11
	Overlopende passiva	<u>6.942</u>	<u>6.004</u>	
		196.463	213.822	
Totaal passiva		<u>413.040</u>	<u>430.202</u>	

GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING

	2015/2016	2014/2015	Ref
Bruto-omzet	584.594	559.573	12
Directe verkoopkosten	36.014	38.504	
Netto-omzet	548.580	521.069	
Wijziging in voorraden gereed product	-16.473	13.916	
Geactiveerde productie	2.351	1.413	
Overige bedrijfsopbrengsten	4.432	3.199	13
	-9.690	18.528	
Som der bedrijfsopbrengsten	538.890	539.597	
Kosten grond- en hulpstoffen	300.012	300.946	
Salarissen	74.439	71.533	14
Sociale lasten	24.292	23.135	
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	28.820	24.930	15
Overige bedrijfskosten	98.630	101.405	
Som der bedrijfslasten	526.193	521.949	
Bedrijfsresultaat	12.697	17.648	
Opbrengsten van effecten	1.666	2.087	
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	53	90	
Rentelasten	-7.008	-7.258	
Per saldo lasten	-5.289	-5.081	
Resultaat uit gewone bedrijfsuitoefening voor belastingen	7.408	12.567	
Belastingen	-897	-798	16
Coöperatief resultaat na belastingen	6.511	11.769	

GECONSOLIDEERD KASSTROOMOVERZICHT

		2015/2016	2014/2015	Ref
Kasstroom uit operationele activiteiten	Coöperatief resultaat na belastingen	6.511	11.769	
	Aanpassingen voor: Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	28.820	24.930	15
Mutaties werkkapitaal	Mutatie voorraden	21.027	-16.700	
	Mutatie vorderingen	-9.428	2.156	
	Mutatie kortlopende schulden	3.115	11.021	
		14.714	-3.523	
	Dotatie voorzieningen	1.479	3.029	
	Onttrekkingen voorzieningen	-3.050	-3.676	
	Mutatie voorzieningen	-1.571	-647	9
Bruto operationele kasstroom		48.474	32.529	
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	Investeringsactiviteiten	-30.528	-45.292	2 3
	Desinvesteringen in vaste activa	7.376	105	3
	Overige mutaties financiële vaste activa	-	-1	4
		-23.152	-45.188	
Netto operationele kasstroom voor financieringsactiviteiten		25.322	-12.659	
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	Eindbetaling leden	-4.350	-2.970	21
	Mutatie leningen leden-leveranciers	137	-78	
	Terugbetaling agio	-1.522	-1.522	21
	Rendement op agio	-803	-894	21
	Ontvangen agio	27	-	
	Overige	475	333	21
		-6.036	-5.131	
Netto kasstroom		19.286	-17.790	
	Koers- en omrekenverschillen	-560	-745	
Mutatie nettoschuld		18.726	-18.535	
Samenstelling nettoschuld				
	Nettoschuld kredietinstellingen per 1 augustus	124.455	105.920	
	Mutatie nettoschuld	-18.726	18.535	
	Nettoschuld kredietinstellingen per 31 juli	105.729	124.455	

TOELICHTING ALGEMEEN

1 GRONDSLAGEN

DOELSTELLING

Coöperatie AVEBE U.A. heeft het doel in stoffelijke behoeften van haar leden te voorzien krachtens overeenkomsten met hen gesloten in het bedrijf dat zij te dien einde te hunnen behoeve uitoefent of doet uitoefenen. Zij tracht dit doel te bereiken door het verwerken van grondstoffen tot zetmeel en andere daaruit te winnen producten.

CONSOLIDATIEGRONDSLAGEN

In de consolidatie worden de financiële gegevens van Coöperatie AVEBE U.A. opgenomen, samen met haar groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft. Groepsmaatschappijen zijn rechtspersonen waarin Coöperatie AVEBE U.A. direct of indirect overheersende zeggenschap kan uitoefenen doordat zij beschikt over de meerderheid van de stemrechten of op enig andere wijze de financiële en operationele activiteiten kan beheersen. Hierbij wordt tevens rekening gehouden met potentiële stemrechten die direct kunnen worden uitgeoefend op balansdatum. De groepsmaatschappijen en andere rechtspersonen waarop zij een overheersende zeggenschap kan uitoefenen of waarover zij de centrale leiding heeft, worden voor 100% in de consolidatie betrokken. Het aandeel van derden in het groepsvermogen en in het groepsresultaat wordt afzonderlijk vermeld. Intercompanytransacties, intercompanywinsten en onderlinge vorderingen en schulden tussen groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen worden geëlimineerd, voor zover de resultaten niet door transacties met derden buiten de groep zijn gerealiseerd. Ongerealiseerde verliezen op intercompanytransacties worden ook geëlimineerd tenzij er sprake is van een bijzondere waardevermindering. Waarderingsgrondslagen van groepsmaatschappijen en andere in de consolidatie opgenomen rechtspersonen zijn waar nodig gewijzigd om aansluiting te krijgen bij de geldende waarderingsgrondslagen voor de Groep.

KASSTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De nettoschuld in het kasstroomoverzicht bestaat uit de schulden aan kredietinstellingen verminderd met de liquide middelen. Kasstromen in vreemde valuta zijn omgerekend tegen een geschatte gemiddelde koers. Koersverschillen op geldmiddelen worden afzonderlijk in het kasstroomoverzicht getoond. Ontvangsten en uitgaven uit hoofde van interest, ontvangen dividenden en winstbelastingen zijn opgenomen onder de kasstroom uit operationele activiteiten. Betaalde dividenden zijn opgenomen onder de kasstroom uit financieringsactiviteiten. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen.

VREEMDE VALUTA

FUNCTIONELE VALUTA

De posten in de jaarrekening van de groepsmaatschappijen worden gewaardeerd met inachtneming van de valuta van de economische omgeving waarin de groepsmaatschappij haar bedrijfsactiviteiten voornamelijk uitoefent (de functionele valuta). De geconsolideerde jaarrekening is opgesteld in euro's; dit is zowel de functionele als de presentatievaluta van Coöperatie AVEBE U.A..

OMREKENING IN VREEMDE VALUTA

Activa en passiva luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de per balansdatum geldende koersen. Transacties luidend in vreemde valuta worden omgerekend tegen de koers per transactiedatum. Uit omrekening voortvloeiende koersverschillen worden ten gunste of ten laste van het resultaat gebracht. Activa en passiva van buitenlandse deelnemingen worden omgerekend tegen de koers per balansdatum; de posten in de exploitatierekening worden tegen de gemiddelde koers gedurende het jaar omgerekend.

Koersverschillen met betrekking tot de omrekening van het vermogen van buitenlandse deelnemingen en met betrekking tot vorderingen op, respectievelijk schulden aan deelnemingen met een vermogenskarakter, worden in het vermogen, als een wettelijke reserve verwerkt.

VERBONDEN PARTIJEN

Als verbonden partijen worden alle rechtspersonen aangemerkt waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij.

GRONDSLAGEN VOOR WAARDERING EN RESULTAATBEPALING

VERGELIJKING MET VOORGAAND JAAR

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van vorig jaar.

ALGEMEEN

De (geconsolideerde) jaarrekening is opgesteld in overeenstemming met de wettelijke bepalingen van titel 9 Boek 2 BW en de stellige uitspraken van de richtlijnen voor de jaarverslaggeving, die uitgegeven zijn door de Raad voor de Jaarverslaggeving.

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans, de exploitatierekening en het kasstroomoverzicht zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

SCHATTINGEN

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van Coöperatie AVEBE U.A. zich over verschillende zaken een oordeel vormt en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen.

Indien het voor het geven van het in art. 2:362 lid 1 BW vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de betreffende jaarrekeningposten.

IMMATERIËLE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs onder aftrek van afschrijvingen. Er wordt rekening gehouden met bijzondere waardeverminderingen; dit is het geval als de boekwaarde van het actief (of van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort) hoger is dan de realiseerbare waarde ervan. Om vast te stellen of er voor een immaterieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering, wordt verwezen naar de paragraaf bijzondere waardeverminderingen.

Uitgaven voor onderzoek en ontwikkeling

Uitgaven voor onderzoek ten behoeve van nieuwe producten en nieuwe productietechnieken worden als kosten verantwoord. Uitgaven voor ontwikkeling worden slechts geactiveerd indien onomstotelijk vaststaat dat er een te identificeren actief ontstaat, dat toekomstig economisch voordeel voor Coöperatie AVEBE U.A. oplevert.

Goodwill

Goodwill, die voortkomt uit acquisities, wordt geactiveerd tegen verkrijgingsprijs en afgeschreven over de verwachte economische levensduur met een maximum van twintig jaar.

Goodwill wordt berekend als het verschil tussen de verkrijgingsprijs en het aandeel in de waarde van het eigen vermogen volgens de waarderingsgrondslagen van Coöperatie AVEBE U.A., rekening houdend met reële waarden, reorganisatiekosten en daarop betrekking hebbende belastingen. Intern gecreëerde goodwill wordt door Coöperatie AVEBE U.A. niet gewaardeerd.

Software

Software wordt gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs verminderd met afschrijvingen op basis van de verwachte economische levensduur. Software wordt afgeschreven over een periode van vijf jaar.

MATERIËLE VASTE ACTIVA

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs plus bijkomende kosten of vervaardigingsprijs, verminderd met de afschrijvingen. Op terreinen wordt niet afgeschreven. Indien subsidies worden ontvangen, die door de overheid op de investeringen zijn toegekend, worden deze in mindering gebracht op de verkrijgingsprijs. De jaarlijkse, lineaire afschrijvingen zijn gebaseerd op de getaxeerde levensduur van gebouwen van vijftwintig jaar en van machines en installaties van tien jaar. De andere vaste bedrijfsmiddelen worden in vijf jaar of minder afgeschreven, afhankelijk van de activasoort. Op materiële vaste activa in uitvoering wordt niet afgeschreven. Uitgaven voor groot onderhoud worden als kosten verantwoord in het jaar waarin ze zich voordoen. Uitgaven voor groot onderhoud van activa die al volledig zijn afgeschreven worden geactiveerd en afgeschreven volgens de per activasoort geldende afschrijvingstermijn, mits levensduurverlengend.

FINANCIËLE VASTE ACTIVA

Deelnemingen in groepsmaatschappijen en overige deelnemingen waarin invloed van betekenis wordt uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de nettovermogenswaardemethode. Invloed van betekenis wordt in ieder geval verondersteld aanwezig te zijn bij een aandeelhoudersbelang van meer dan 20%. De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze jaarrekening; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor de aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de betreffende deelneming. Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is, wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voorzover Coöperatie AVEBE U.A. in deze situatie geheel of ten dele instaat voor de schulden van de deelneming respectievelijk het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt een voorziening getroffen. Deelnemingen waarop geen invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs of lagere reële waarde. De onder financiële vaste activa opgenomen overige

vorderingen omvatten verstrekte leningen en overige vorderingen. Deze vorderingen worden initieel gewaardeerd tegen reële waarde. Vervolgens worden deze leningen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien er bij de verstrekking van leningen sprake is van disagio of agio, wordt dit gedurende de looptijd ten gunste respectievelijk ten laste van het resultaat gebracht als onderdeel van de effectieve rente. Ook transactiekosten worden verwerkt in de eerste waardering en als onderdeel van de effectieve rente ten laste van het resultaat gebracht. Bijzondere waardeverminderingen worden ten laste gebracht van de exploitatierekening.

BIJZONDERE WAARDEVERMINDERINGEN

Door Coöperatie AVEBE U.A. wordt op iedere balansdatum beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort bepaald. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. De opbrengstwaarde wordt bepaald met behulp van de actieve markt. Voor activa waarvoor onduidelijkheid bestaat over marktgegevens en/of toekomstige kasstromen is de boekwaarde op nihil gesteld. Een bijzonder waardeverminderingverlies wordt direct als een last verwerkt in de exploitatierekening. Indien wordt vastgesteld dat een in het verleden verantwoorde bijzondere waardevermindering niet meer bestaat of is afgenomen wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt bij het contant maken van de kasstromen een, op het actuele, lange termijn, marktrisico gebaseerde disconteringsvoet gehanteerd.

Ook voor financiële instrumenten beoordeelt de vennootschap op iedere balansdatum of er objectieve aanwijzingen zijn voor bijzondere waardeverminderingen van een financieel actief of een groep van financiële activa. Bij objectieve aanwijzingen voor bijzondere waardeverminderingen bepaalt de vennootschap de omvang van het verlies uit hoofde van de bijzondere waardeverminderingen, en verwerkt dit direct in de exploitatierekening.

VOORRADEN

Grond- en hulpstoffen worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs bepaald op basis van 'first-in, first-out', onder aftrek van een voorziening voor incourantheid of, indien van toepassing, tegen lagere opbrengstwaarde. Zetmeel, derivaten en nevenproducten zijn gewaardeerd tegen integrale kostprijs, voorzover nodig onder aftrek van een voorziening voor incourantheid of, indien van toepassing, tegen lagere opbrengstwaarde. De opbrengstwaarde is de geschatte verkoopprijs onder aftrek van direct toerekenbare verkoopkosten. Het in de integrale kostprijs opgenomen gedeelte voor de aardappelen is gebaseerd op de meerjarig gemiddelde inkoopprijs van spilgewas tarwe. De in de integrale kostprijs opgenomen toeslag voor vaste kosten is gebaseerd op een normatieve productie per boekjaar.

VORDERINGEN

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Handelsvorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Als de ontvangst van de vordering is uitgesteld op grond van een verlengde overeengekomen betalingstermijn wordt de reële waarde bepaald aan de hand van de contante waarde van de verwachte ontvangsten en worden er op basis van de effectieve rente rente-inkomsten ten gunste van de exploitatierekening gebracht. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering. Overige effecten opgenomen onder de vorderingen zijn gewaardeerd tegen reële waarde.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken worden opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

HERWAARDERINGSRESERVE

De herwaarderingsreserve betreft ongerealiseerde koersresultaten op netto-investeringen in buitenlandse groepsmaatschappijen en verstrekte leningen evenals gerealiseerde en ongerealiseerde koersresultaten op valutatermijncontracten afgesloten ter afdekking van het valutarisico op bovengenoemde investeringen en leningen.

VOORZIENINGEN

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Reorganisatie

De reorganisatievoorziening heeft betrekking op de geschatte kosten van vóór het einde van het verslagjaar gemaakte en door de Raad van Commissarissen goedgekeurde reorganisatieplannen inzake bepaalde delen van de organisatie, die gecommuniceerd zijn vóór het opmaken van de jaarrekening.

Belastinglatenties

Latente belastingen worden berekend op basis van het verschil tussen de fiscale waardering van de activa en de passiva en de commerciële boekwaarde per einde boekjaar, tegen de geldende belastingtarieven.

Actieve en passieve belastinglatenties binnen dezelfde fiscale eenheid worden gesaldeerd. Latente belastingvorderingen worden opgenomen indien het waarschijnlijk is dat toekomstige winst beschikbaar zal zijn waarmee verliezen kunnen worden gecompenseerd en verrekeningsmogelijkheden kunnen worden benut. Latente belastingvorderingen zijn opgenomen onder de financiële vaste activa en latente belastingverplichtingen onder de voorzieningen.

Pensioenen

Op de Nederlandse pensioenregelingen zijn de bepalingen van de Nederlandse pensioenwet van toepassing en worden op verplichte, contractuele of vrijwillige basis premies aan pensioenfondsen en verzekeringsmaatschappijen betaald door Coöperatie AVEBE U.A.. De premies worden verantwoord als personeelskosten zodra deze verschuldigd zijn. Vooruitbetaalde premies worden opgenomen als overlopende activa indien dit tot een terugstorting leidt of tot een vermindering van toekomstige betalingen. Nog niet betaalde premies worden als verplichting op de balans opgenomen. Coöperatie AVEBE U.A. heeft alle pensioenregelingen verwerkt volgens de verplichtingenbenadering. De over het verslagjaar verschuldigde premie wordt als last verantwoord. Mutaties in de pensioenvoorziening worden ook in de exploitatierekening verwerkt. Het bedrag dat als pensioenvoorziening is opgenomen, is de beste schatting van de nog niet afgefinancierde bedragen die noodzakelijk zijn om de desbetreffende verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. Pensioenregelingen van dochterondernemingen in het buitenland, die vergelijkbaar zijn met de wijze waarop het Nederlandse pensioenstelsel is ingericht en functioneert, worden eveneens volgens de verplichtingenbenadering verwerkt. Van buitenlandse pensioenregelingen die niet vergelijkbaar zijn wordt een beste schatting gemaakt van de per balansdatum bestaande verplichting, op basis van een in Nederland algemeen aanvaardbare actuariële waarderingsmethodiek.

Overige

De overige voorzieningen hebben betrekking op de voorziening voor jubileumuitkeringen; sloopkosten en overige verplichtingen en risico's die samenhangen met de bedrijfsactiviteiten. De jubileumvoorziening wordt lineair opgebouwd gedurende de laatste 15 jaren

voor het jubileum. De voorziening voor sloopkosten is bepaald op basis van de verwachte kosten voor de geplande sloop van gebouwen en machines voor de eerstkomende 5 jaren. De voorziening voor overige verplichtingen en risico's die samenhangen met de bedrijfsactiviteiten is tegen nominale waarde opgenomen.

SCHULDEN

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Het verschil tussen de bepaalde boekwaarde en de uiteindelijke aflossingswaarde wordt op basis van de effectieve rente gedurende de geschatte looptijd van de schulden in de exploitatierekening als interestlast verwerkt.

LEASING

Leasecontracten waarbij een groot deel van de voor- en nadelen verbonden aan het eigendom niet bij Coöperatie AVEBE U.A. ligt, worden verantwoord als operationele leasing. Verplichtingen uit hoofde van operationele leasing worden op lineaire basis verwerkt in de exploitatierekening over de looptijd van het contract.

RESULTAATBEPALING

Algemeen

Het resultaat wordt bepaald als het verschil tussen de opbrengstwaarde van de geleverde prestaties en de kosten en andere lasten over het jaar. De opbrengsten op transacties worden verantwoord in het jaar waarin zij zijn gerealiseerd.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Netto-omzet

Netto-omzet omvat de opbrengsten uit levering van goederen onder aftrek van kortingen en dergelijke, vrachtkosten en van over de omzet geheven belastingen en na eliminatie van transacties binnen de groep.

Bedrijfsresultaat

Het bedrijfsresultaat bestaat uit de netto-omzet, de personeelskosten, de afschrijvingskosten, de kosten van uitbesteed werk en andere externe kosten.

Kosten van grond- en hulpstoffen

Dit betreft de kosten van grond- en hulpstoffen van de verkochte producten, dan wel de kosten ter verkrijging van de verkochte producten. De kosten van de grond- en hulpstoffen zijn berekend volgens de Fifo-methode (first-in, first-out). Het onder deze post opgenomen bedrag voor de aankoop van zetmeelaardappelen is bepaald op basis van de campagneprijs vermeerderd met toeslagen en vermeerderd of verminderd met het effect van de berekening van de aardappelcomponent in het gereed product. Voor de waarderingsgrondslag wordt verwezen naar de post voorraden op blz. 39.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de exploitatierekening voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Koersverschillen

Koersverschillen die optreden bij de afwikkeling of omrekening van monetaire posten worden in de exploitatierekening verwerkt in de periode dat zij zich voordoen, tenzij hedge-accounting wordt toegepast.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de desbetreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen.

FISCALE EENHEID

Coöperatie AVEBE U.A. vormt met haar 100% Nederlandse deelnemingen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van de standaard voorwaarden zijn de vennootschap en de met haar gevoegde dochterondernemingen ieder hoofdelijk aansprakelijk voor ter zake door de combinatie verschuldigde belasting en verwerking van belastingen binnen de fiscale eenheid. De moeder rekent af op basis van fiscale resultaten van de dochters met inachtneming van de toerekening van de voordelen van de fiscale eenheid aan de verschillende maatschappijen die daar van deel uit maken.

BELASTINGEN

De belasting over het resultaat wordt per land berekend over het resultaat voor belastingen in de exploitatierekening, rekening houdend met beschikbare fiscaal compensabele verliezen uit voorgaande boekjaren (voor zover niet opgenomen in de latente belastingvorderingen) en vrijgestelde winstbestanddelen en na bijtelling van niet-aftrekbare kosten. Tevens wordt rekening gehouden met wijzigingen die optreden in de latente belastingvorderingen en latente belastingschulden uit hoofde van wijzigingen in het te hanteren belastingtarief. Belastingverrekeningen binnen de fiscale eenheid in Coöperatie AVEBE U.A. worden verwerkt.

RESULTAAT DEELNEMINGEN

Deze post bestaat uit de resultaten van de overige deelnemingen.

OVERHEIDSSUBSIDIES

Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de exploitatierekening.

FINANCIËLE INSTRUMENTEN

De treasury-activiteiten, waaronder valuta- en rentemanagement alsmede financiering van de groep en haar werkmaatschappijen, worden centraal gecoördineerd vanuit Nederland. Het door het Bestuur goedgekeurde beleid is gericht op het hedgen van valutaposities die ontstaan als gevolg van in- en verkopen in vreemde valuta.

Als indekkingsinstrumenten worden met name valutacallopties en valutatermijncontracten gebruikt. Het innemen van speculatieve posities is niet toegestaan. De afgeleide financiële instrumenten (valutatermijntransacties, valutacallopties en renteswaps) worden uitsluitend afgesloten bij financiële instellingen die bij Coöperatie AVEBE U.A. kredietverstrekkers zijn.

Derivaten worden bij eerste opname in de balans opgenomen tegen reële waarde, de vervolgwaaarding van afgeleide financiële instrumenten ('derivaten') is afhankelijk van het feit of het onderliggende van het derivaat beursgenoteerd is of niet. Indien het onderliggende beursgenoteerd is, dan wordt het derivaat tegen reële waarde opgenomen. Indien het onderliggende niet-beursgenoteerd is, wordt het derivaat tegen kostprijs of lagere marktwaarde opgenomen. De wijze van verwerking van waardeveranderingen van het afgeleide financieel instrument is afhankelijk van of er met het afgeleide financiële instrument hedge-accounting wordt toegepast of niet.

Coöperatie AVEBE U.A. past hedge-accounting toe. Op het moment van aangaan van een hedgerelatie, wordt dit gedocumenteerd. Coöperatie AVEBE U.A. stelt door middel van een test periodiek de effectiviteit van de hedgerelatie vast.

Dit kan gebeuren door het vergelijken van de kritische kenmerken van het hedge-instrument met die van de afgedekte positie, of door het vergelijken van de verandering in reële waarde van het hedge-instrument en de afgedekte positie.

Translatie-afdekking

Coöperatie AVEBE U.A. dekt het valutarisico op netto-investeringen in buitenlandse groepsmaatschappijen en verstrekte leningen af middels valutatermijncontracten. Voor deze valutatermijncontracten wordt kostprijs-hedge-accounting toegepast waarbij valutakoersverschillen worden verwerkt in de herwaarderingsreserve voor het effectieve deel van de hedgerelatie. Het ineffektieve deel van de hedgerelatie wordt direct in de exploitatierekening verwerkt.

Transactie-afdekking

Het afdekken van niet op de balans opgenomen posities vindt plaats middels opties en forward-contracten. Coöperatie AVEBE U.A. past kostprijs-hedge-accounting toe voor deze afgeleide financiële instrumenten. Hedge-instrumenten worden niet geherwaardeerd zolang de afgedekte positie nog niet in de balans is verwerkt. Voor de opties wordt het verschil tussen de contante koers die geldt op het moment van afsluiten van het derivaat en de termijnkoers waartegen het derivaat zal worden afgewikkeld geactiveerd en zal worden afgeschreven over de looptijd van het contract. Het ineffektieve deel van de hedgerelatie wordt direct in de exploitatierekening verwerkt. Betaalde optiepremies worden geactiveerd onder handelsdebiteuren en afgeschreven over de looptijd van het optiecontract. De afschrijvingskosten van de optiepremie worden in de exploitatierekening onder bruto-omzet verantwoord. Forward-contracten worden geaardeerd tegen de koers geldend op balansdatum. Gerealiseerde winsten of verliezen op afgeleide financiële instrumenten die zijn gebruikt ter dekking van de niet in de balans opgenomen posities, worden uitgesteld tot het tijdstip waarop de winsten of verliezen op de afgedekte posities worden verantwoord in de exploitatierekening.

Renterisico-afdekking

Coöperatie AVEBE U.A. past kostprijs-hedge-accounting toe voor de renteswaps die ervoor zorgen dat de rente betaald op variabel rentende kredietfaciliteiten wordt omgezet in een vaste rente. Het ineffektieve deel van de waardeverandering van de renteswaps wordt verantwoord in de exploitatierekening onder de financiële baten en lasten.

Valutarisico

Valutarisico's uit hoofde van in- en verkopen worden afgedekt afhankelijk van de verwachte periode waarin deze in- en verkopen zullen plaatsvinden. Valutarisico's die voortvloeien uit investeringen in buitenlandse groepsmaatschappijen, gevestigd buiten het eurogebied, worden eveneens afgedekt door financiële instrumenten in de valuta van het land waar de buitenlandse groepsmaatschappij gevestigd is.

Renterisico

Het rentebeleid beoogt het risico van renteschommelingen te beperken. Coöperatie AVEBE U.A. maakt gebruik van financiële instrumenten (renteswaps) om de rente op korte schulden om te zetten in een vaste rente.

Kredietrisico

Ter mitigering van het kredietrisico voor haar verkopen heeft Coöperatie AVEBE U.A. een kredietverzekering afgesloten bij een gerenommeerde partij en in principe, vinden verkopen alleen plaats aan afnemers die voldoen aan een kredietwaardigheidstoets. In individuele gevallen kan hiervan afgeweken worden, maar in een dergelijk geval zal in de regel aanvullende zekerheid verkregen worden.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE BALANS

PER 31 JULI 2016

Vaste activa

2 Immateriële vaste activa

Het verloop van de waarde van de immateriële vaste activa over het verslagjaar is als volgt:

Boekwaarde per 31 juli 2015		946
Investerings	680	
Afschrijvingen	-300	
Duurzame waardevermindering	-72	
		<u>308</u>
Boekwaarde per 31 juli 2016		<u>1.254</u>
Aanschafwaarde per 31 juli 2016		4.473

Software wordt afgeschreven in vijf jaar.

3 Materiële vaste activa

Het verloop van de waarde van de materiële vaste activa over het verslagjaar is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 31 juli 2015	34.514	103.100	3.721	45.516	186.851
Investerings	3.030	53.878	2.474	-29.534	29.848
Koersverschillen	-30	-32	-1	-14	-77
	<u>37.514</u>	<u>156.946</u>	<u>6.194</u>	<u>15.968</u>	<u>216.622</u>
Boekwaarde desinvesteringen	-12	-	-	-	-12
Duurzame waardeverminderingen	-570	946	-108	-	268
Afschrijvingen	-2.412	-24.538	-1.766	-	-28.716
	<u>-2.994</u>	<u>-23.592</u>	<u>-1.874</u>	<u>-</u>	<u>-28.460</u>
Boekwaarde per 31 juli 2016	<u>34.520</u>	<u>133.354</u>	<u>4.320</u>	<u>15.968</u>	<u>188.162</u>
Aanschafwaarde per 31 juli 2016	96.457	543.833	43.450	15.968	699.708

Op grond van de ontwikkelingen in de aardappelzetmeelmarkt en de prijsontwikkelingen in de energiemarkt is een deel van de activa van Coöperatie AVEBE U.A. in voorgaande jaren afgewaardeerd naar de realiseerbare waarde.

De duurzame waarde vermindering onder de post machines en installaties betreft een saldo van een terugneming van EUR 7,4 miljoen uit voorgaande jaren en afwaarderingen in het onderhavige boekjaar.

4 Financiële vaste activa

	31-7-2016	31-7-2015
A Overige deelnemingen	1	1
B Overige leningen	12	12
	<u>13</u>	<u>13</u>

De looptijd van deze posten is langer dan 1 jaar.

5 Voorraden

De voorraden die tegen lagere opbrengstwaarde zijn gewaardeerd hebben op balansdatum een boekwaarde van EUR 8,8 miljoen.

6 Vorderingen

Alle vorderingen hebben een resterende looptijd korter dan één jaar. Op de handelsdebiteuren is een voorziening voor oninbaarheid in mindering gebracht. De vordering belastingen en sociale premies sociale verzekeringen heeft volledig betrekking op de BTW.

De reële waarde van de overige vorderingen benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

7 Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Rekening-courantschulden bij banken worden opgenomen onder schulden aan kredietinstellingen onder kortlopende schulden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

De liquide middelen staan ter vrije beschikking van de Coöperatie.

Groepsvermogen

8 Eigen vermogen

Voor een toelichting op het groepsvermogen verwijzen wij naar de enkelvoudige jaarrekening.

9 Voorzieningen

De voorzieningen zijn langlopend tenzij anders vermeld.

Het verloop van de voorzieningen over het verslagjaar is als volgt:

	Reorganisatie	Belasting- latenties	Pensioenen	Overige	Totaal
Stand per 31 juli 2015	3.271	679	2.163	10.717	16.830
Mutaties ten laste van de exploitatierekening	398	-110	115	1.076	1.479
Onttrekkingen	-1.865	-	-522	-663	-3.050
Koersverschillen	-	-11	-40	-	-51
Stand per 31 juli 2016	1.804	558	1.716	11.130	15.208

Het kortlopende deel van de voorzieningen bedraagt EUR 2,9 miljoen.

Voorziening pensioenen

Binnen de Nederlandse eenheden hebben de pensioenvoorzieningen betrekking op te betalen premies voor een aantal gesloten groepen (oud) werknemers.

De dekkingsgraad van Stichting Pensioenfonds Avebe is op 31 december 2015 115,7%. (De beleidsdelingsgraad bedraagt 116,6%)

Op basis van de uitvoeringsovereenkomst met het pensioenfonds en de pensioenovereenkomst met de werknemers, zijn er geen extra verplichtingen in het kader van extra betaling, backservice verplichtingen, (extra) uitvoeringskosten, extra pensioenaanspraken, nadelen van individuele waardeoverdrachten. Er is verder geen sprake van toegezegde restituties, over rente, winstdeling en voordelen van individuele waardeoverdrachten die ten gunste komen van Coöperatie AVEBE U.A..

De voorzieningen voor de buitenlandse vennootschappen betreffen een zogeheten reservetekort en toegezegde regelingen. Dit betreffen in de toekomst af te financieren verplichtingen. Het bedrag dat hiermee is gemoeid, bedraagt EUR 1,7 miljoen (vorig jaar EUR 1,8 miljoen).

Overige voorzieningen

Het verloop van de overige voorzieningen is als volgt:

	Jubileum- uitkeringen	Sloop- kosten	Totaal
Stand per 31 juli 2015	3.621	7.096	10.717
Mutaties ten laste van de exploitatierekening	485	591	1.076
Onttrekkingen	-262	-401	-663
Stand per 31 juli 2016	3.844	7.286	11.130

De jubileumuitkeringen zijn geregeld in de interne regeling. De jubileumvoorziening wordt in 15 jaren lineair opgebouwd.

De voorziening voor sloopkosten is gevormd voor de verwachte kosten van de geplande sloop van een aantal gebouwen en machines op de Avebe-locaties in Nederland voor de komende 5 jaren.

10 Kortlopende schulden die rentedragend zijn

	31-7-2016	31-7-2015
Schulden aan kredietinstellingen	107.388	125.932
Rekening-courant leden-leveranciers	2.976	2.839
Totaal rentedragende kortlopende schulden	110.364	128.771

Coöperatie AVEBE U.A. heeft een kredietfaciliteit van in totaal EUR 210,6 miljoen bij haar huisbankiers met als overeengekomen convenanten:

- Een solvabiliteit van tenminste 30% en;
- Een net Debt/EBITDA-ratio van maximaal 3,5.

Coöperatie AVEBE U.A. heeft op balansdatum aan alle voorwaarden voldaan.

Voor de berekening van de ratio's zijn met de banken specifieke rekenregels overeengekomen. De kredietfaciliteit laat zich als volgt onderverdelen:

- Een drie jaar gecommiteerde lijn van EUR 74,6 miljoen, waarop ieder kwartaal EUR 1 miljoen wordt afgelost, met een slotbetaling van EUR 74,6 miljoen op 26 november 2016.
- Een rekening-courantlijn van EUR 136 miljoen, dit is inclusief een garantieline van EUR 6 miljoen.

De huidige kredietfaciliteit heeft een looptijd tot 26 november 2016, die jaarlijks wordt bevestigd.

Coöperatie AVEBE U.A. heeft ondertussen overeenstemming bereikt met haar huisbankiers over een nieuw 5-jarig contract.

11 Overige schulden

In deze post is een schuld aan leden opgenomen van EUR 4,6 miljoen (v.j. EUR 6,8 miljoen). Deze schuld aan leden bestaat uit de volgende componenten:

	31-7-2016	31-7-2015
Eindbetaling leden	2.283	4.350
Rendement op agio	803	894
Terugbetaling agio	1.522	1.522
Terugbetaling certificaten	14	19
	4.622	6.785

De overige schulden en overlopende passiva hebben in principe een looptijd van minder dan één jaar. De reële waarde van de overige schulden benadert de boekwaarde vanwege het kortlopende karakter ervan.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Coöperatie AVEBE U.A. heeft jegens de banken de volgende zekerheden gesteld: recht van hypotheek op het onroerend goed in Nederland en Duitsland; verpanding van voorraden en vorderingen. Deze zekerheden zijn in stand gebleven.

De langlopende verplichtingen in verband met operationele lease- en huurovereenkomsten bedragen EUR 41,7 miljoen waarvan EUR 7,8 miljoen vervalt binnen één jaar. Een bedrag van EUR 21,0 miljoen binnen vijf jaren en een bedrag van EUR 12,9 miljoen vervalt na meer dan vijf jaren.

Garanties zijn afgegeven tot een bedrag van EUR 441.000.

Coöperatie AVEBE U.A. is in het kader van lopende investeringen verplichtingen aangegaan ter waarde van EUR 6,8 miljoen.

Coöperatie AVEBE U.A. heeft tot en met 1992 gebruikt gemaakt van wissels voor het betalen van aardappelpgeld. Uit deze periode is voor een gedrag van circa NLG 1,3 miljoen (EUR 0,6 miljoen) aan wissels nog niet geïnd. Op deze wissels drukken ook nog rentverplichtingen.

Niet in de balans opgenomen activa

Coöperatie AVEBE U.A. heeft vanaf 2008 een bepaalde hoeveelheid emissierechten om niet toegewezen gekregen met betrekking tot de jaarlijkse uitstoot van CO₂. Deze emissierechten zijn vrij verhandelbaar. Jaarlijks vindt toetsing achteraf plaats tussen de werkelijke uitstoot en de emissierechten. Indien de werkelijke uitstoot de verkregen emissierechten overschrijdt, gelden bijkoop- en boeteclausules. Coöperatie AVEBE U.A. verwacht dat de werkelijke uitstoot lager zal zijn dan de beschikbare emissierechten en heeft het huidige overschot aan emissierechten niet gewaardeerd.

Financiële instrumenten

De in het onderstaande overzicht opgenomen 'notional amounts' zijn de onderliggende waarden waarvoor de contracten voor financiële instrumenten zijn afgesloten. De marktwaarden geven aan hoeveel betaald respectievelijk ontvangen zou worden van onafhankelijke tegenpartijen in ruil voor het per balansdatum beëindigen van de contracten, zonder verdere verplichtingen. Deze markt- (reële)waarde van de instrumenten weerspiegelt het ongerealiseerde resultaat bij herwaarderings van de contracten tegen valutakoersen geldend op balansdatum.

	notional amount	markt waarde
Valutatermijncontracten	24.601	184
Valutacallopties	49.079	1.207
Interest Rate Swaps	80.000	-11.815

Bovenstaande reële waarden, zoals vastgesteld door externe partijen, zijn bepaald met behulp van beschikbare marktinformatie en gangbare waarderingsmethoden.

Alle hedge-instrumenten die Coöperatie AVEBE U.A. per 31 juli 2016 aanhoudt zijn volledig effectief, hiertoe zijn geen reële waardeveranderingen verwerkt in de exploitatierekening.

Coöperatie AVEBE U.A. heeft Interest Rate Swaps (IRS) afgesloten om de rente op kort opgenomen schulden om te zetten in een vaste rente. De IRS-contracten zijn afgesloten voor een bedrag van totaal EUR 80 miljoen, deze vervallen in 2019.

TOELICHTING OP DE GECONSOLIDEERDE EXPLOITATIEREKENING

12 Bruto-omzet

De verdeling van de bruto-omzet over de verschillende omzetcategorieën is als volgt:

	2015/2016	2014/2015
Zetmeel	148.691	133.105
Derivaten	373.480	365.415
Nevenproducten	62.423	61.053
	<u>584.594</u>	<u>559.573</u>

Verdeling van de bruto-omzet over de geografische gebieden:

	2015/2016	2014/2015
Europese Unie	56%	57%
Rest Europa	2%	3%
Rest van de wereld	42%	40%
	<u>100%</u>	<u>100%</u>

13 Overige bedrijfsopbrengsten

De post overige bedrijfsopbrengsten bestaat uit de volgende componenten:

	2015/2016	2014/2015
Resultaat verkochte activa	983	-
Commissies, pootgoed en overige	3.449	3.199
	<u>4.432</u>	<u>3.199</u>

14 Personeel

Het aantal werknemers dat gedurende het boekjaar werkzaam is geweest, bedroeg gemiddeld 1.306 (v.j. 1.314). Van dit aantal is 292 (v.j. 296) werkzaam buiten Nederland. Onder sociale lasten is begrepen EUR 12.649.000 (v.j. EUR 12.367.000) aan pensioenlasten.

15 Afschrijvingen en overige waardeverminderingen

Deze post in de geconsolideerde exploitatierekening bestaat uit de volgende componenten:

	2015/2016	2014/2015
Afschrijvingen materiële vaste activa	28.716	23.182
Duurzame waardeverminderingen	-196	1.324
Afschrijvingen immateriële vaste activa	300	424
	<u>28.820</u>	<u>24.930</u>

Honoraria accountant

De in rekening gebrachte honoraria bestaan uit de volgende componenten:

	2015/2016	2014/2015
Controle jaarrekening	223	222
Andere controlewerkzaamheden	20	15
Niet-controlediensten	12	15
	<u>255</u>	<u>252</u>

16 Belastingen

De ten laste van het resultaat gebrachte vennootschapsbelasting van EUR 0,9 miljoen is het saldo van in het buitenland betaalde en te betalen belastingen en mutaties in de belastinglatentie. De resterende compensabele verliezen en de tijdelijke verschillen (in totaal EUR 63,8 miljoen v.j. EUR 54,7 miljoen) tussen bedrijfseconomische jaarrekening en fiscale aangifte zijn niet gewaardeerd in verband met onzekerheid ten aanzien van toekomstige verrekenmogelijkheden. Dit resulteert in een, ten opzichte van het nominaal belastingtarief, afwijkende belastingdruk.

ENKELVOUDIGE BALANS PER 31 JULI 2016

(na voorstel resultaatbestemming)

ACTIVA

		31-7-2016	31-7-2015	Ref
Vaste activa				
Immateriële vaste activa		978	547	17
Materiële vaste activa	Bedrijfsgebouwen en terreinen	26.720	27.410	18
	Machines en installaties	99.344	96.379	
	Andere vaste bedrijfsmiddelen	3.203	2.462	
	Activa in uitvoering	13.702	23.183	
		<u>142.969</u>	<u>149.434</u>	
Financiële vaste activa	Deelnemingen in groepsmaatschappijen	73.753	70.457	19
	Vorderingen op groepsmaatschappijen	97.358	88.358	
		<u>171.111</u>	<u>158.815</u>	
Vlottende activa				
Voorraden	Zetmeel	28.264	37.286	
	Derivaten	67.713	67.573	
	Nevenproducten	4.324	3.513	
	Overige voorraden	16.133	16.584	
		<u>116.434</u>	<u>124.956</u>	
Vorderingen	Handelsdebiteuren	61.413	54.197	20
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	-	1.835	
	Overige vorderingen	59	191	
	Overlopende activa	2.011	392	
		<u>63.483</u>	<u>56.615</u>	
Liquide middelen		672	108	
Totaal activa		<u>495.647</u>	<u>490.475</u>	

PASSIVA

		31-7-2016	31-7-2015	Ref
Eigen vermogen	Aandelenkapitaal	23.029	23.029	21
	Agio	30.205	31.700	
	Overige reserves	148.135	144.821	
		<u>201.369</u>	<u>199.550</u>	
Voorzieningen	Reorganisatie	1.804	3.271	22
	Pensioenen	-	400	
	Overige	10.702	10.218	
		<u>12.506</u>	<u>13.889</u>	
Kortlopende schulden	Schulden aan kredietinstellingen	144.206	155.448	
	Handelscrediteuren	47.235	42.553	
	Groepsmaatschappijen	60.007	49.856	
	Rekening-courant leden-leveranciers	2.976	2.839	
	Schulden ter zake van pensioenen	332	2.363	
	Belastingen en premies sociale verzekeringen	1.056	-	
	Overige schulden	19.896	18.634	23
	Overlopende passiva	6.064	5.343	
		<u>281.772</u>	<u>277.036</u>	
Totaal passiva		<u>495.647</u>	<u>490.475</u>	

ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING

	2015/2016	2014/2015	Ref
Bruto-omzet	567.676	550.878	24
Directe verkoopkosten	46.282	49.848	
Netto-omzet	521.394	501.030	
Wijzigingen in voorraden gereed product	-8.070	5.264	
Geactiveerde productie	1.323	832	
Overige bedrijfsopbrengsten	1.338	640	
	-5.409	6.736	
Som der bedrijfsopbrengsten	515.985	507.766	
Kosten grond- en hulpstoffen	329.168	320.311	
Salarissen	57.099	55.124	25
Sociale lasten	18.894	18.057	
Afschrijvingen en overige waardeverminderingen	28.342	19.410	26
Overige bedrijfskosten	73.537	81.098	
Som der bedrijfslasten	507.040	494.000	
Bedrijfsresultaat	8.945	13.766	
Rentebaten en soortgelijke opbrengsten	354	378	
Rentelasten	-7.003	-7.246	
Per saldo lasten	-6.649	-6.868	
Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen	2.296	6.898	
Belastingen	-5	-87	27
Resultaat deelnemingen	4.220	4.958	
Coöperatief resultaat na belastingen	6.511	11.769	

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE BALANS

PER 31 JULI 2016

Algemeen

De grondslagen van waardering en van resultaatbepaling voor de vennootschappelijke jaarrekening en de geconsolideerde jaarrekening zijn gelijk. Voor de grondslagen wordt verwezen naar de toelichtingen op pagina 36 en volgende. Hieronder zijn posten toegelicht van de balans, voorzover deze afwijken van de in de geconsolideerde balans opgenomen bedragen.

17 Immateriële vaste activa

Het verloop van de waarde van de immateriële vaste activa over het verslagjaar is als volgt:

Boekwaarde per 31 juli 2015		547
Investeringen	680	
Afschrijvingen	-177	
Duurzame waardeverminderingen	-72	
		<u>431</u>
Boekwaarde per 31 juli 2016		<u>978</u>
Aanschafwaarde per 31 juli 2016		3.794

18 Materiële vaste activa

Het verloop van de waarde van de materiële vaste activa over het verslagjaar is als volgt:

	Bedrijfs- gebouwen en terreinen	Machines en installaties	Andere vaste bedrijfs- middelen	Activa in uitvoering	Totaal
Boekwaarde per 31 juli 2015	27.410	96.379	2.462	23.183	149.434
Investeringen	1.537	27.354	2.230	-9.481	21.640
	<u>28.947</u>	<u>123.733</u>	<u>4.692</u>	<u>13.702</u>	<u>171.074</u>
Boekwaarde desinvesteringen	-12	-	-	-	-12
Duurzame waardeverminderingen	-424	-5.511	-107	-	-6.042
Afschrijvingen	-1.791	-18.878	-1.382	-	-22.051
	<u>-2.227</u>	<u>-24.389</u>	<u>-1.489</u>	<u>-</u>	<u>-28.105</u>
Boekwaarde per 31 juli 2016	<u>26.720</u>	<u>99.344</u>	<u>3.203</u>	<u>13.702</u>	<u>142.969</u>
Aanschafwaarde per 31 juli 2016	62.455	390.349	30.064	13.702	496.570

19 Financiële vaste activa

	31-7-2016	31-7-2015
A Deelnemingen in groepsmaatschappijen	73.753	70.457
B Vorderingen op groepsmaatschappijen	97.358	88.358
	<u>171.111</u>	<u>158.815</u>

Het verloop van deze posten is als volgt:

	A	B
Boekwaarde per 31 juli 2015	70.457	88.358
Verstreckte leningen	-	9.000
Aandeel resultaat na belastingen	4.220	-
Koersverschillen	-924	-
Boekwaarde per 31 juli 2016	73.753	97.358

Onder het hoofd deelnemingen in groepsmaatschappijen zijn de volgende maatschappijen opgenomen:

	Kapitaalparticipatie in %
A.B Stadex	Malmö 100,00
Avebe America Inc.	Princeton 100,00
Avebe Asia Pacific Holding B.V.	Veendam 100,00
Avebe Belgium N.V.	Antwerpen 100,00
Avebe European Sales Centre GmbH	Meerbusch 100,00
Avebe (Far East) PTE Ltd.	Singapore 100,00
Avebe Food Investments B.V.	Veendam 100,00
Avebe France S.A.	Evry 100,00
Avebe (Shanghai) Co Ltd	Shanghai 100,00
Avebe Italia S.r.l.	Milaan 100,00
Avebe Japan Co. Ltd.	Yokohama 100,00
Avebe Kartoffelstärkefabrik Prignitz/Wendland GmbH	Dallmin 100,00
Avebe Nederland B.V.	Veendam 100,00
Avebe Nisasta Sanayii ve Ticaret Limited Sirketi	Izmir 100,00
Avebe North America Inc.	Dover 100,00
Avebe S.A.	Barcelona 100,00
Avebe UK Ltd.	Goxhill 100,00
Averis Saatzucht GmbH	Visbek 100,00
Averis Seeds B.V.	Veendam 100,00
B.V. Livadia	Veendam 100,00
GFL Anlagen KG	Lüchow 100,00
GFL mbH	Lüchow 100,00
Solanic B.V.	Veendam 100,00
v.o.f. Hunzestroom	Gasselternijveen 50,00
v.o.f. Dobbestroom	Ter Apelkanaal 50,00

20 Vorderingen

Alle vorderingen hebben een looptijd korter dan één jaar.

21 Eigen vermogen

Aandelenkapitaal	aantal aandelen	
Stand per 31 juli 2015 en 31 juli 2016	101.450	23.029

Tijdens het boekjaar zijn 5.219 aandelen met goedkeuring van het Bestuur overgedragen aan andere aandeelhouders. Alle uitgegeven aandelen zijn volgestort. Het aantal aandelen in eigen beheer bedraagt 2.689.

Agio

Stand per 31 juli 2015		31.700
Ontvangen bij overdracht aandelen	27	
Terugbetaling uit voorstel resultaatbestemming 2015/2016	-1.522	
		<u>-1.495</u>
Stand per 31 juli 2016		<u>30.205</u>

Het agio bestaat uit twee componenten. Een vrij deel (EUR 19,5 miljoen, v.j. EUR 19,5 miljoen) en een deel dat verbonden is aan de uitgegeven aandelen (EUR 10,7 miljoen, v.j. EUR 12,2 miljoen). Bij overdracht van het aandeel zal de verbonden agio mee overgaan naar de nieuwe eigenaar.

Onder de volgende voorwaarden kan het aan aandelen verbonden agio, met een maximum van 10% per jaar, door Coöperatie AVEBE U.A. worden terugbetaald aan de leden:

- Indien de net Debt/EBITDA-ratio maximaal 3,5 bedraagt en;
- De solvabiliteitsratio tenminste 40% bedraagt.

Overigens komen bovengenoemde voorwaarden pas in aanmerking na verwerking van het dividend op agio en de normale eindbetaling.

Het gestorte agio komt in aanmerking voor een agiodividend van 6% indien:

- Het resultaat na belastingen meer dan EUR 2 miljoen bedraagt;
- De net Debt/EBITDA-ratio maximaal 3,5 bedraagt en;
- De solvabiliteitsratio tenminste 40% bedraagt.

	Herwaarderingsreserve	
Wettelijke reserves		
Stand per 31 juli 2015		-
Koersresultaat afdekken financieel vast actief		338
Omrekenverschillen buitenlandse groepsmaatschappijen		-924
Overboeking van overige reserves		586
Stand per 31 juli 2016		<u>-</u>

Overige reserves

Stand per 31 juli 2015		144.821
Overboeking naar herwaarderingsreserve		-586
Coöperatief resultaat 2015/2016	6.511	
Rendement op agio	-803	
Eindbetaling leden 2015/2016	-2.283	
		<u>3.425</u>
Ontvangen vergoeding voor het inleveren van aandelen bij de coöperatie en overige		475
Stand per 31 juli 2016		<u>148.135</u>

Het saldo wettelijke reserve omrekeningsverschillen in de overige reserves bedraagt negatief EUR 8.984.000.

22 Voorzieningen

De voorzieningen zijn langlopend tenzij anders vermeld.

Het verloop van de voorzieningen over het verslagjaar is als volgt:

	Reorganisatie	Pensioenen	Overige	Totaal
Stand per 31 juli 2015	3.271	400	10.218	13.889
Mutaties ten laste van de exploitatierekening	398	-10	1.068	1.456
Onttrekkingen	-1.865	-390	-584	-2.839
Stand per 31 juli 2016	1.804	-	10.702	12.506

Het kortlopende deel van de voorzieningen bedraagt EUR 2,8 miljoen.

Voorziening pensioenen

De voorziening pensioenen is bestemd voor:

- De werknemers die zijn geboren voor 1 januari 1950;
- Een aantal individuele gevallen; en
- Een aantal gepensioneerden.

Overige voorzieningen

Het verloop van de overige voorzieningen is als volgt:

	Jubileum- uitkeringen	Sloopkosten	Totaal
Stand per 31 juli 2015	3.267	6.951	10.218
Mutaties ten laste van de exploitatierekening	477	591	1.068
Onttrekkingen	-262	-322	-584
Stand per 31 juli 2016	3.482	7.220	10.702

De jubileumuitkeringen zijn geregeld in de interne regeling. De jubileumvoorziening wordt in 15 jaren lineair opgebouwd.

De voorziening voor sloopkosten is gevormd voor de verwachte kosten van de geplande sloop van een aantal gebouwen en machines op de Avebe locaties in Nederland voor de komende 5 jaren.

23 Overige schulden

De overige schulden en overlopende passiva hebben in principe een looptijd van minder dan één jaar.

Niet uit de balans blijvende verplichtingen

Garanties zijn gegeven tot een bedrag van EUR 441.000. Van de afgegeven garanties heeft EUR 156.000 betrekking op geconsolideerde deelnemingen.

Coöperatie AVEBE U.A. vormt met een aantal in de jaarrekening vermelde Nederlandse groepsmaatschappijen een fiscale eenheid voor de vennootschapsbelasting. Op grond van de standaardvoorwaarden zijn de U.A. en de met haar gevoegde dochteronderneming ieder hoofdelijk aansprakelijk voor de door de combinatie verschuldigde belasting.

De langlopende verplichtingen in verband met operationele lease- en huurovereenkomsten bedragen EUR 33,9 miljoen waarvan EUR 6,9 miljoen vervalt binnen één jaar. Voor EUR 8,4 miljoen is de looptijd meer dan 5 jaar. Het restant ad EUR 18,6 miljoen vervalt binnen vijf jaar.

Coöperatie AVEBE U.A. is in het kader van lopende investeringen verplichtingen aangegaan ter waarde van EUR 5,1 miljoen.

Aansprakelijkheidsstelling

Coöperatie AVEBE U.A. heeft ten behoeve van in de consolidatie betrokken dochterondernemingen een aansprakelijkheidsstelling afgegeven zoals bedoeld in artikel 2:403 BW. De aansprakelijkheidsstelling heeft betrekking op Averis Seeds B.V te Veendam en Solanic B.V. te Veendam.

Coöperatie AVEBE U.A. is met betrekking tot haar belang van 50% in v.o.f. Hunzestroom en v.o.f Dobbestroom hoofdelijk aansprakelijk voor alle schulden van deze v.o.f.'s.

Niet in de balans opgenomen activa

Coöperatie AVEBE U.A. heeft vanaf 2008 een bepaalde hoeveelheid emissierechten om niet toegewezen gekregen met betrekking tot de jaarlijkse uitstoot van CO₂. Deze emissierechten zijn vrij verhandelbaar. Jaarlijks vindt toetsing achteraf plaats tussen de werkelijke uitstoot en de emissierechten. Indien de werkelijke uitstoot de verkregen emissierechten overschrijdt, gelden bijkoop- en boeteclausules. Coöperatie AVEBE U.A. verwacht dat de werkelijke uitstoot lager zal zijn dan de beschikbare emissierechten en heeft het huidige overschot aan emissierechten niet gewaardeerd.

TOELICHTING OP DE ENKELVOUDIGE EXPLOITATIEREKENING

24 Bruto-omzet

De verdeling van de bruto-omzet over de verschillende omzetcategorieën is als volgt:

	2015/2016	2014/2015
Zetmeel	166.265	148.369
Derivaten	339.325	341.687
Nevenproducten	62.086	60.822
	<u>567.676</u>	<u>550.878</u>

Verdeling van de bruto-omzet over de geografische gebieden:

	2015/2016	2014/2015
Europese Unie	58%	61%
Rest Europa	2%	3%
Rest van de wereld	40%	36%
	<u>100%</u>	<u>100%</u>

25 Personeel

Het aantal werknemers dat gedurende het boekjaar werkzaam is geweest, bedroeg gemiddeld 993 (v.j. 998). Het aantal werknemers per jaareinde is 986 (v.j. 984). Hiervan zijn geen medewerkers in het buitenland werkzaam. Onder sociale lasten is begrepen EUR 10.949.000 (v.j. EUR 10.819.000) aan pensioenlasten.

26 Afschrijvingen en overige waardeverminderingen

Deze post in de enkelvoudige exploitatierekening bestaat uit de volgende componenten:

	2015/2016	2014/2015
Afschrijvingen materiële vaste activa	22.051	17.785
Duurzame waardeverminderingen	6.114	1.324
Afschrijvingen immateriële vaste activa	177	301
	<u>28.342</u>	<u>19.410</u>

27 Belastingen

De ten laste van het resultaat gebrachte vennootschapsbelasting van EUR 5.000 is het saldo van verrekeningen binnen de fiscale eenheid. De resterende compensabele verliezen en de tijdelijke verschillen (in totaal EUR 63,8 miljoen v.j. EUR 54,7 miljoen) tussen bedrijfseconomische jaarrekening en fiscale aangifte zijn niet gewaardeerd in verband met onzekerheid ten aanzien van toekomstige verrekenmogelijkheden. Dit resulteert in een, ten opzichte van het nominaal belastingtarief (25%), afwijkende belastingdruk.

Beloningen Bestuurders en de Raad van Commissarissen

De beloning voor het Bestuur heeft in 2015/2016 EUR 1.450.000 (v.j. EUR 1.515.000) bedragen. De beloning voor de Raad van Commissarissen heeft EUR 272.500 bedragen (v.j. EUR 285.000).

OVERIGE GEGEVENS

Aansprakelijkheid van de leden

Op grond van artikel 27 van de statuten is de verplichting van leden en oud-leden van de coöperatie om bij te dragen in een tekort na ontbinding van de coöperatie uitgesloten.

Statutaire resultaatverdeling

Een batig saldo komt krachtens artikel 23 van de statuten ter beschikking van de algemene ledenvergadering. Het bestuur heeft met goedkeuring van de Raad van Commissarissen, vooruitlopend op de vaststelling door de ledenraad, voorgesteld om het coöperatief resultaat na belastingen als volgt te verdelen:

Rendement op agio conform contract	803
Eindbetaling leden 2015/2016	2.283
Toevoeging overige reserves	3.425
	<u>6.511</u>

De voorgestelde verdeling van het resultaat is verwerkt in de jaarrekening 2015/2016.

Agio

Op grond van het bestuursbesluit van 17 december 2009 wordt op basis van het resultaat en de balans op 31 juli 2016 10% agio terugbetaald.

Deze terugbetaling van EUR 1.522.000 is verwerkt in de jaarrekening 2015/2016.

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

Aan de Leden en Raad van Commissarissen van Coöperatie AVEBE U.A.

Verklaring over de jaarrekening 2015/2016

Ons oordeel

Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Coöperatie AVEBE U.A. op 31 juli 2016 en van het resultaat over 2015/2016 in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

Wat we hebben gecontroleerd

Wij hebben de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening 2015/2016 van Coöperatie AVEBE U.A. te Veendam ('de coöperatie') gecontroleerd. De jaarrekening omvat de geconsolideerde jaarrekening van Coöperatie AVEBE U.A. en dochtermaatschappijen (samen: 'de groep') en de enkelvoudige jaarrekening. De jaarrekening bestaat uit:

- de geconsolideerde en enkelvoudige balans per 31 juli 2016;
- de geconsolideerde en enkelvoudige winst-en-verliesrekening over 2015/2016; en
- de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en overige toelichtingen.

Het stelsel voor financiële verslaggeving dat is gebruikt voor het opmaken van de jaarrekening is Titel 9 Boek 2 van het in Nederland geldende Burgerlijk Wetboek (BW).

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Coöperatie AVEBE U.A. zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assuranceopdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de raad van commissarissen

Het bestuur is verantwoordelijk voor:

- het opmaken en het getrouw weergeven van de jaarrekening en voor het opstellen van het jaarverslag, beide in overeenstemming met Titel 9 Boek 2 BW; en voor
- een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de coöperatie in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van het genoemde verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de coöperatie te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de coöperatie haar bedrijfsactiviteiten kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De raad van commissarissen is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de coöperatie.

Onze verantwoordelijkheid voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Ons controleoordeel beoogt een redelijke mate van zekerheid te geven dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat. Een redelijke mate van zekerheid is een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle afwijkingen ontdekken. Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen.

Een meer gedetailleerde beschrijving van onze verantwoordelijkheden is opgenomen in de bijlage bij onze controleverklaring.

Verklaring betreffende overige door wet- en regelgeving gestelde vereisten

Verklaring betreffende het jaarverslag en de overige gegevens

Wij vermelden op basis van de wettelijke verplichtingen onder Titel 9 Boek 2 BW (betreffende onze verantwoordelijkheid om te rapporteren over het jaarverslag en de overige gegevens):

- dat wij geen tekortkomingen hebben geconstateerd naar aanleiding van het onderzoek of het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, overeenkomstig Titel 9 Boek 2 BW is opgesteld, en of de door Titel 9 Boek 2 BW vereiste overige gegevens zijn toegevoegd;
- dat het jaarverslag, voor zover wij dat kunnen beoordelen, verenigbaar is met de jaarrekening.

Utrecht, 1 november 2016

PricewaterhouseCoopers Accountants N.V.

P. Jongerius RA

ADRESSEN

Coöperatie AVEBE U.A.

Postbus 15
9640 AA Veendam
Tel (31) 598 66 91 11
Fax (31) 598 66 43 68
E-mail info@avebe.com

EUROPA

Avebe EUROPEAN SALES CENTRE GMBH

Postfach 2145
40644 Meerbusch
Mollsfeld 3
40670 Meerbusch-Osterath
Deutschland
Tel (49) 21 59 52 240
Fax (49) 21 59 52 411

AMERICA

Avebe America Inc.

101 Interchange Plaza Suite 101
Cranbury, NJ 08512
USA
Tel. (1) 609 608 5353
Fax (1) 609 662 4200

ASIA PACIFIC

Avebe (FAR EAST) PTE LTD.

51 Bras Basah Road
Manulife Centre # 04-06
Singapore 189554
Tel (65) 6238 2673
Fax (65) 6238 0017

Avebe (SHANGHAI) CO., LTD

C/O Thinkbridge Business Consulting Co.,Ltd.
Unit 1702-1703 Shanghai Central Square
No. 227 North Huang Pi Road, Shanghai 200003
Shanghai 200003,
China
Tel (86) 21 6375 8318
Fax (86) 21 6375 8328

TURKIJE/MIDDEN-OOSTEN/INDIA

Avebe NISASTA LTD. STI.

Atatürk Organize Sanayi
Bölgesi
10.008 Sokak No. 17
35620 Çigli-Izmir
Turkey
Tel (90) 23 23 76 76 40
Fax (90) 23 23 76 76 45

Avebe (Far East) Pte Ltd – Taiwan Rep office

11F., No. 136, Sec. 3
Zhongxiao E. Road, Daan District
Taipei City 106
Taiwan
Tel (886) 2 7730 3378 Ext. 8162

Avebe JAPAN CO. LTD.

Crescendo Bldg. 3F
3-4 Shin-Yokohama 2 Chome
Kohoku-ku
Yokohama-Shi, Kanagawa 222-0033
Japan
Tel (81) 45 478 1815
Fax (81) 45 475 1830

Dit jaarverslag is een uitgave van Avebe Communicatie en is tevens beschikbaar in een Duitse en Engelse (PDF)-versie.
(communication@avebe.com)

©Coöperatie AVEBE U.A.

Niets uit deze uitgave mag zonder toestemming van Coöperatie AVEBE U.A. worden overgenomen

